

برای دریافت پاسخ پرسش‌های کتاب درسی QR-Code روبرو را اسکن کنید!

مشاوره: اولین درس از کتاب درسی، کم حجم، اما مهم است چون به بررسی مسائل مهمی مثل کنش و ویژگی‌های کنش می‌پردازد. سعی کنید با ارائه مثال‌هایی از زندگی روزمره، مفاهیم این درس رو یاد بگیرید؛ چون به راحتی می‌تونید از پس سوالات امتحانی این درس بر بیایید 😊 این درس در امتحان نوبت اول، با چهار نمره و در امتحان نهایی، با حداقل یک نمره، مهمون ورقه‌های امتحانی‌تونه 😊

تعریف کنش و کنشگر در علوم انسانی

کنش: فعلیتی که انسان انجام می‌دهد.
کنشگر: انجام‌دهنده کنش (فعالیت انسانی) را کنشگر می‌نامند.

ویژگی‌های کنش (فعالیت‌های انسان)

کنش (فعالیت‌های انسان) ویژگی‌هایی دارد که انسان و فعالیت‌هایش را از سایر جانداران متمایز می‌کند.

ویژگی‌های کنش	تعریف ویژگی	مثال
۱. آگاهانه بودن	کنش، وابسته به آگاهی آدمی است و بدون آگاهی انجام نمی‌شود.	۱. سخن گفتن: فردی که از واژگان و دستور یک زبان آگاهی ندارد، نمی‌تواند با آن زبان سخن بگوید. ۲. زمانی که از عملکرد یک دستگاه آگاه نیستیم، نمی‌توانیم با آن کار کنیم: پس به دفترچه راهنما مراجعه می‌کنیم.
۲. ارادی بودن	تا اراده و خواست انسان نباشد، کنش انجام نمی‌شود: پس کنش به اراده انسان وابسته است.	انتخاب راه مناسب در دوره‌های زندگی: بعد از برگشت از مدرسه، اراده می‌کنیم ابتدا استراحت کنیم و بعد تکالیفمان را انجام دهیم.
۳. هدف‌دار بودن	انسان، فعالیت‌های خود را با قصد و هدف خاصی انجام می‌دهد: اگرچه ممکن است همیشه به آن هدف نرسد!	۱. فردی با هدف تغییر هوا پنجره‌ها را باز می‌کند. ۲. راننده‌ای به قصد سلام دادن بوق می‌زند.
۴. معنادار بودن	کنش انسان - برخلاف فعالیت سایر مخلوقات - معنادار است و انسان‌ها با توجه به معنای کنش خود، آن را انجام می‌دهند.	۱. دانش‌آموزی در کلاس، دستش را بالا می‌آورد: معنای کار او اجازه خواستن از معلم است: در این‌جا معلم در صورتی می‌تواند به او پاسخ دهد که معنای کنش او را بیابد. ۲. نوزاد تازه متولدشده گریه می‌کند: معنای کار او این است که مادر باید به او شیر بدهد: در این مورد مادر زمانی می‌تواند نیاز نوزاد خود را برطرف کند که معنای کنش او را متوجه شود.

نکته: اعمالی نظیر تنفس، گردش خون، ضربان قلب، بسته شدن ناخودآگاه چشم در مواجهه با خطر، ترس و... کنش محسوب نمی‌شوند؛ زیرا یک یا چند ویژگی اصلی کنش انسانی را دارا نیستند.

یک کنش، همواره معنای ثابت ندارد

کنش انسانی در زمان و مکان متفاوت، معانی مختلفی دارد و گاهی کنش، یکسان است: **ولی** اطرافیان بسته به شرایط، معانی متفاوتی از آن برداشت می‌کنند.

مثال: بوق زدن با ماشین می‌تواند به معنی سلام، تشکر، هشدار، ابراز شادی و... باشد.

۲۰. برخلاف فعالیت سایر مخلوقات، کنش انسان است و انسان‌ها با توجه به آن را انجام می‌دهند.

(شهریور ۱۴۰۰)

۲۱. کنش‌ها ممکن است با اشتیاق یا از روی اضطرار انجام شوند؛ اما در هر حال

۲۲. هر کنشی آثار و پیامدهایی دارد که عبارت‌اند از: و

۲۳. پیامدهای ارادی کنش، خود به حساب می‌آیند و باید آن‌ها را انجام دهد.

۲۴. پیامدهای غیرارادی کنش، کنش هستند.

(دی ۹۸)

۲۵. پیامدهای غیرارادی کنش، هستند؛ ولی پیامدهای ارادی کنش هستند.

۲۶. هریک از موارد زیر، به کدام نوع از پیامدهای کنش (ارادی - غیر ارادی) اشاره دارد؟

الف) به دست آوردن آرامش با پیاده‌روی در ساحل (.....)

ب) دانش‌آموزان کلاس دوازدهم به سؤالات امتحان نهایی پاسخ صحیح می‌دهند. (.....)

پ) طرفداران کشتی از کشتی‌گیران ایرانی در فرودگاه استقبال می‌کنند. (.....)

ت) خوشبو شدن فضا با روشن کردن عود (.....)

۲۷. معمولاً انسان‌ها کنش‌های خود را با توجه به و آن‌ها انجام می‌دهند.

سؤالات چهارگزینه‌ای

در هر یک از سؤالات زیر، گزینه صحیح را انتخاب کنید.

(شهریور ۹۸)

۲۸. کدام یک از موارد زیر، کنش محسوب می‌شود؟

(۱) ضربان قلب (۲) گردش خون

(۳) بستن ناخودآگاه چشم (۴) سخن گفتن

۲۹. کدام گزینه، به‌طور کامل بیانگر کنش انسانی است؟

(۱) بازی کردن، ضربان قلب، نوشتن

(۲) کاشت درخت، ورزش کردن، تنفس

(۳) راه رفتن، نشستن، سلام کردن

(۴) گردش خون، خوابیدن، نقاشی کردن

(خرداد ۹۸)

۳۰. در همه گزینه‌ها، ویژگی‌های کنش دیده می‌شود؛ به جز:

(۱) غریزی (۲) هدفدار

(۳) آگاهانه (۴) ارادی

(دی ۹۷)

۳۱. کدام مورد، از ویژگی‌های کنش نمی‌تواند باشد؟

(۱) آگاهانه (۲) انعطاف‌پذیر

(۳) ارادی (۴) هدفدار

پُر تکرار (شهریور ۱۴۰۰، دی ۱۴۰۰)

۳۲. عبارت‌های زیر، به ترتیب، بیانگر کدام یک از ویژگی‌های کنش هستند؟

«مراجعه به دفترچه راهنما یک کالا» و «قرار گرفتن بر سر دوراهی»

(۱) ارادی بودن - هدفدار بودن (۲) معنادار بودن - هدفدار بودن (۳) معنادار بودن - آگاهانه بودن (۴) آگاهانه بودن - ارادی بودن

(خرداد ۱۴۰۱)

۳۳. درس خواندن برای دستیابی به شغل و درآمد، به کدام یک از ویژگی‌های کنش اشاره دارد؟

(۱) معنادار بودن (۲) آگاهانه بودن (۳) ارادی بودن (۴) هدفدار بودن

(خرداد ۹۹)

۳۴. عوض شدن هوای کلاس، بعد از باز کردن پنجره، کنش است.

(۱) پیامد غیرارادی (۲) ویژگی آگاهانه بودن (۳) پیامد ارادی (۴) ویژگی معنادار بودن

۳۵. در بین عبارت‌های زیر، چند جمله صحیح وجود دارد؟

الف) اهمیت اراده و رابطه آن با آگاهی در کنش‌ها زمانی مشخص می‌شود که فرد از کاری آگاه است؛ اما آن را انجام نمی‌دهد.

ب) پرسش «چرا چنین کاری کردی؟» را می‌توان از هر کنشگری پرسید.

پ) انسان‌ها معمولاً کنش‌های خود را با توجه به پیامدهای ارادی آن‌ها انجام می‌دهند.

ت) پیامدهای غیرارادی کنش، قطعی‌اند و لازم است کنشگری آن‌ها را انجام دهد.

ث) تناسب اندام و سلامتی از پیامدهای غیرارادی ورزش کردن است.

(۱) سه (۲) چهار (۳) یک (۴) دو

۳۶. کدام گزینه، از پیامدهای غیرارادی ورزش کردن است؟

(۱) مورد تشویق دیگران قرار گرفتن (۲) تندرستی

(۳) ورزش حرفه‌ای (۴) ورزشکار حرفه‌ای شدن

به این ترتیب، می‌توان طیفی را در نظر گرفته که در یک سو، پدیده‌های اجتماعی خرد (مثل کنش اجتماعی) و در سوی دیگر آن پدیده‌های اجتماعی کلان (مثل جامعه و فرهنگ) قرار می‌گیرند.

پدیده‌های اجتماعی کلان | پدیده‌های اجتماعی خرد

پدیده‌های اجتماعی

به مرور از انسان‌هایی که آن‌ها را به وجود آورده‌اند، مستقل می‌شوند. فرصت‌ها و محدودیت‌هایی را برای کنش‌ها و زندگی انسان‌ها ایجاد می‌کنند. **این روند** تا جایی ادامه پیدا می‌کند که افراد احساس می‌کنند «پدیده‌های اجتماعی» همانند «پدیده‌های طبیعی» هستند: **در حالی‌که** پدیده‌های اجتماعی را انسان‌ها خلق می‌کنند و نتیجه کنش افراد هستند؛ ولی پدیده‌های طبیعی را انسان‌ها خلق نکرده‌اند.

پدیده‌های طبیعی و پدیده‌های اجتماعی

● پدیده‌های طبیعی

انسان دخالتی در ایجاد آن‌ها نداشته است.
محسوس هستند.
معنا ندارند. (معنایی از نوع کنش‌های انسانی برای ما ندارند).
مثال: کوه، رودخانه، زلزله و...

● پدیده‌های اجتماعی

انسان‌ها، آن‌ها را برای رفع نیازها و تأمین سعادت خود خلق می‌کنند.
محسوس هستند.
نتیجه کنش افراد هستند.
معنا دارند.
مثال: ساختمان اداری، بانک، پاسگاه پلیس و...

آیا همواره پدیده‌های اجتماعی در خدمت انسان‌ها هستند؟

انسان‌ها، پدیده‌های اجتماعی را برای رفع نیازها و تأمین سعادت خود خلق می‌کنند. **در مواردی** ممکن است پدیده‌های اجتماعی به جای این‌که در خدمت سعادت بشر باشند، انسان‌ها را به خدمت بگیرند.

مثال: مراسم عروسی، مقدمه و روش اعلان ازدواج و تشکیل خانواده است؛ ولی گاهی خود، جای هدف اصلی می‌نشیند و هزینه‌ها و حاشیه‌های فراوانی ایجاد می‌کند و یکی از عوامل تأخیر در ازدواج و مانع تشکیل خانواده می‌شود.

از «من» تا «ما»

مسیر «من بودن» تا «ما شدن» گاهی ساده و سرراست است و گاهی دشوار و پیچیده! یکی از پرسش‌های مهم علوم اجتماعی است.

از من بودن تا ما شدن چه قدر فاصله است؟

از آن دسته از پرسش‌هایی است که جدا از پاسخی که می‌دهیم، فهم آن بسیار مهم است.

سراسر زندگی اجتماعی می‌تواند زمینه پیوند انسان‌ها و تبدیل «من» به «ما» باشد.

چگونگی تبدیل «من» به «ما»

«من»ها درون «ما» حل نمی‌شوند و از بین نمی‌روند: **بلکه** «من»ها با «ما» از دایره تنگ و محدود خود فراتر می‌روند و بزرگ و بزرگوار می‌شوند.

نکته: شعر زیر از قیصر امین‌پور بیانگر مفهوم تبدیل «من» به «ما» است.

آبی دریا به رنگ آسمان
قطره‌ها بی‌رنگ و از دریا جداست
قطره تنها چرا بی‌رنگ ماند؟
رنگ دریاها بی‌رنگ از کجاست؟

قطره تنها به دور از قطره‌ها
با خود آهنگ جدایی می‌زند
قطره‌هایی را که با هم می‌روند
آسمان رنگ خدایی می‌زند

این «من» و «تو» حاصل تفریق ماست
پس تو هم با من بیا تا ما شویم
حاصل جمع تمام قطره‌ها
می‌شود دریا، بیا دریا شویم

نرخ رشد جمعیت در کشور ژاپن

- در سال‌های ۲۰۱۲ و ۲۰۱۹: از رشد منفی جمعیت برخوردار بوده است. (به ترتیب نرخ رشد ۰/۱۳- و ۰/۰۲-)
- در سال‌های ۲۰۱۱-۲۰۲۰: جمعیت ژاپن با کاهش ۶۴۴ هزار نفری روبه‌رو شده است.
- مهم‌ترین دلیل کاهش جمعیت: عدم تمایل زنان به فرزندآوری
- میانگین سنی جمعیت: ۴۸/۴ سال
- این کشور ثروتمند آسیایی اکنون پیرترین کشور جهان است.

تغییر نرخ باروری در ژاپن

از دهه ۱۹۷۰ میلادی به بعد	۲۰۰۰ میلادی	۲۰۰۵ میلادی	۲۰۱۰ میلادی
کاهش یافته است.	۱/۳ درصد در ازای هر زن	۱/۲۶ درصد در ازای هر زن	افزایش اندک: ۱/۴ درصد در ازای هر زن

تغییرات جمعیتی ژاپن در سال‌های آتی

در افق ۲۰۶۰ تقریباً بیش از نیمی از جمعیت این کشور را افراد سالخورده تشکیل خواهند داد: **به طوری که** ظرف چهار دهه آینده جمعیت ژاپن که اکنون ۱۲۷ میلیون نفر است، بیش از ۲۵ درصد کاهش خواهد یافت و در حدود ۸۸ میلیون نفر خواهد شد.

سؤالات امتحان

سؤالات صحیح و غلط

در عبارات‌های زیر، موارد صحیح و غلط را مشخص کنید.

۶۱ فعالیت‌هایی نظیر عیادت از مریض و رعایت حق تقدم دیگران، مصداق کنش اجتماعی و فعالیت‌هایی نظیر تخیل و مسواک زدن، مصداق کنش فردی هستند.

۶۲ با در نظر گرفتن دیگران، کنش فردی ما به یک کنش اجتماعی تبدیل می‌شود.

۶۳ در کنش فردی، اراده و آگاهی کنشگر ناظر به دیگران، ویژگی‌ها و اعمال آنهاست.

پُر تکرار (دی ۹۸، دی ۱۴۰۰)

۶۴ کنش اجتماعی، تنها در حضور فیزیکی دیگران صورت می‌گیرد.

۶۵ توقف راننده پشت چراغ قرمز در نیمه‌شب و رعایت مقرراتی که مورد قبول دیگران است، کنش اجتماعی محسوب می‌شود.

۶۶ تمامی کنش‌هایی که در حضور دیگران انجام می‌شوند، کنش اجتماعی محسوب می‌شوند.

۶۷ کنش ما در مقابل افراد و گروه‌های مختلف به شکل متفاوتی بروز می‌کند.

۶۸ کنش‌های ما تنها در برابر خودمان و خلقت صورت می‌گیرند.

۶۹ کنش‌ها از یکدیگر اثر می‌پذیرند و ممکن است هویت یکی از آنها از دست برود.

۷۰ برگزاری مراسم افطار کنار مزار شهدا، کنش ناظر به دیگران است.

۷۱ کنش اجتماعی، کوچک‌ترین پدیده اجتماعی به حساب می‌آید.

۷۲ پدیده‌های اجتماعی، آثار و پیامد کنش اجتماعی هستند.

۷۳ هنجارهای اجتماعی، پدیده‌هایی مطلوب و خواستنی هستند که مورد توجه و پذیرش‌اند.

۷۴ هنجارها، از جنس هدف و مقصود هستند.

۷۵ ارزش‌ها، از جنس وسیله و راه رسیدن به هنجارها هستند.

۷۶ عدالت، امتیاز و آزادی از مثال‌های ارزش‌های اجتماعی‌اند.

۷۷ هدف از اجرای پوشش مناسب و شرعی، دستیابی به ارزش حجاب است.

۷۸ اگر کنش اجتماعی نباشد، هیچ هنجاری شکل نمی‌گیرد.

(شهریور ۹۸)

۷۹ ارزش‌ها و هنجارهای اجتماعی از طریق کنش‌های اجتماعی تحقق می‌یابند.

تا زمانی که هر جامعه و فرهنگی از طریق مشارکت اجتماعی افراد پابرجاست

الزامات آن نیز باقی می‌ماند.
با تغییر جامعه و فرهنگ موجود و در پی آن برداشته شدن الزام‌ها و پیامدهایش، جامعه و فرهنگ جدیدی شکل می‌گیرد که الزام‌ها و پیامدهای دیگری به دنبال می‌آورد.

فرصت‌ها و محدودیت‌ها و ارتباط بین آن‌ها

الزام‌ها و پیامدهای هر جامعه و فرهنگی به صورت فرصت‌ها و محدودیت‌ها ظاهر می‌شوند.

کنش‌های ما را امکان‌پذیر می‌سازند و از این طریق زندگی ما را متأثر می‌سازند.
به یکدیگر وابسته‌اند و هیچ‌کدام بدون دیگری محقق نمی‌شوند.
دو روی یک سکه‌اند.

مثال: • قوانین راهنمایی و رانندگی

قوانین راهنمایی و رانندگی را انسان وضع می‌کند. اجرای این قوانین برای رانندگان و عابران، محدودیت‌هایی پدید می‌آورد و از سوی دیگر، عمل کردن به آن‌ها، فرصت رفت و آمد ایمن و سریع را فراهم می‌کند.

• زبان مردم یک جامعه

هر زبان، دستور و قواعد پیچیده و خاص خود را دارد. مردم باید قواعد زبان را بیاموزند و در چارچوب آن، حرف بزنند که محدودیت به حساب می‌آید: اما زبان، فرصت ارتباط با هم‌زبانان را فراهم می‌آورد.

فرصت‌ها	محدودیت‌ها
ایجاد امنیت برای عابران و وسایل نقلیه	منع تردد از برخی معابر
عدم ایجاد ترافیک و سهولت در جابجایی	منع توقف در بعضی مناطق
کاهش سوانح جاده‌ای	الزام به رعایت سرعت مطمئن

ارزیابی جوامع

بر اساس آرمان‌ها و ارزش‌های آن‌ها صورت می‌گیرد.
بر اساس فرصت‌ها و محدودیت‌هایی که آن آرمان‌ها و ارزش‌ها به دنبال می‌آورند، صورت می‌پذیرد.

انواع جوامع

- جوامعی که بر اساس عقاید و ارزش‌هایشان استعدادهای معنوی انسان را نادیده می‌گیرند.
فرصت شکوفایی فطرت آدمی را فراهم نمی‌آورند.
- جوامعی که مانع بسط ابعاد دنیوی وجود انسان می‌شوند.
نسبت به نیازهای مادی و دنیوی انسان بی‌توجه‌اند.
با رویکرد دنیانگیز خود از توانمندی انسان برای آباد کردن جهان استفاده نمی‌کنند.

انواع فرهنگ

- دنیوی
- معنوی

فرهنگ دنیوی

به آن فرهنگ سکولار نیز می‌گویند.
منظور فرهنگی است که عقاید و ارزش‌های آن، مربوط به همین جهان است.
جهان دیگر انکار می‌شود یا در محدوده منافع که برای خواسته‌های این جهانی بشر دارد، پذیرفته می‌شود.
همه ظرفیت‌ها و استعدادهای انسان را در خدمت دنیا به کار می‌گیرد.
ظرفیت‌ها و خواسته‌های معنوی انسان‌ها را به فراموشی می‌سپارد.
مثال: فرهنگ جدید غرب

۲۹۸. خرده‌فرهنگ‌های مربوط به اصناف مختلف درون یک جامعه را چه می‌گویند؟ (دی ۹۸)
۲۹۹. به خرده‌فرهنگ‌های ناسازگار با فرهنگ عمومی چه می‌گویند؟ (دی ۹۸)
۳۰۰. آگوست کنت، دربارهٔ ساخت جامعه و فرهنگ چه نظری دارد؟
۳۰۱. تا چه زمان، الزامات فرهنگ و جامعه باقی می‌ماند؟
۳۰۲. در چه شرایطی جامعه و فرهنگ جدیدی شکل می‌گیرد که الزام‌ها و پیامدهای دیگری به دنبال می‌آورد؟
۳۰۳. الزام‌ها و پیامدهای هر جامعه و فرهنگی به چه صورت ظاهر می‌شوند؟
۳۰۴. برای قوانین رانندگی یک محدودیت و یک فرصت بنویسید. (دی ۱۴۰۰)
۳۰۵. در فرهنگ جدید غرب، آدمیان با چه هدفی گام برمی‌دارند؟
۳۰۶. در کدام فرهنگ، آدمیان برای رسیدن به اهداف دنیوی از علوم تجربی استفاده می‌کنند؟
۳۰۷. فرهنگ معنوی چه دیدگاهی نسبت به هستی دارد؟
۳۰۸. در فرهنگ معنوی، انسان چگونه چهره‌ای آسمانی و ملکوتی پیدا می‌کند؟
۳۰۹. فرهنگ توحیدی چه نوع تفسیری از انسان ارائه می‌دهد؟
۳۱۰. فرهنگ اساطیری به چه چیزی اعتقاد دارد؟
۳۱۱. فرهنگ اساطیری حاصل چیست؟
۳۱۲. هر یک از تعاریف ستون اول، به کدام‌یک از مفاهیم ستون دوم، اشاره دارد؟ (یک مورد، اضافی است.)

الف) خرده‌فرهنگ‌های مخالف و ناسازگار با فرهنگ عمومی	☐	۱. ضدفرهنگ
ب) تأثیرات همه‌جانبه و فراگیر دارند.	☐	۲. فرهنگ عمومی
پ) محصول انحراف بشر از فرهنگ توحیدی است.	☐	۳. خرده‌فرهنگ موافق
ت) آن بخش از فرهنگ که همهٔ مردم یک جامعه در آن اشتراک دارند.	☐	۴. فرهنگ اساطیری
	☐	۵. لایه‌های عمیق فرهنگ

سؤالات تشریحی

به سؤالات زیر، به‌طور کامل پاسخ دهید.

۳۱۳. مفاهیم زیر را تعریف کنید.
جامعه، فرهنگ، ضدفرهنگ، خرده‌فرهنگ موافق
۳۱۴. جامعه و فرهنگ چه رابطه‌ای با یکدیگر دارند؟
۳۱۵. لایه‌های سطحی و عمیق فرهنگ را مقایسه کنید.
۳۱۶. چگونه یک فرهنگ جدید پدید می‌آید؟
۳۱۷. در مقایسهٔ بین لایه‌های فرهنگ، کدام لایه‌ها از اهمیت بیشتری برخوردارند؟ چرا؟
۳۱۸. چرا فرهنگ را آگاهی و شناخت مشترک مردم یک جامعه نیز می‌نامند؟ (چرا جوامع شیوه‌های متفاوتی برای زندگی دارند؟)
۳۱۹. تفاوت و رابطهٔ فرهنگ عمومی و خرده‌فرهنگ را با مثال بنویسید.
۳۲۰. مفهوم خرده‌فرهنگ موافق و ضدفرهنگ را بنویسید. (شهریور ۹۹)
۳۲۱. آیا در راستای تغییر در جامعه و فرهنگ (جهان اجتماعی)، هر یک از ما کنشگری متفعل هستیم؟ (تغییر در جهان اجتماعی به چه صورت است؟)
۳۲۲. فرصت‌ها و محدودیت‌ها چه ارتباطی با یکدیگر دارند؟
۳۲۳. فرصت‌ها و محدودیت‌های زبانی که مردم یک جامعه با آن صحبت می‌کنند، چیست؟ (دی ۹۹)
۳۲۴. فرهنگ دنیوی و معنوی را مقایسه کنید.
۳۲۵. ویژگی‌های فرهنگ جدید غرب را بنویسید.
۳۲۶. فرهنگ توحیدی و اساطیری چه تفاوتی با یکدیگر دارند؟

وحی

- نوع خاصی از شناخت **شهودی** است.
- خداوند برای هدایت آدمیان، آن را به پیامبران اعطا کرده است.
- انسان را به استفاده از **عقل فرامی‌خواند**. (رابطه وحی با عقل و شناخت عقلی)
- به **حس** به عنوان یکی از ابزارهای شناخت توجه می‌کند. (رابطه وحی با حس و شناخت حسی)

نکته مهم: ابزارهای علوم اجتماعی برای شناخت حقایق و وقایع اجتماعی و تاریخی: **حس، عقل و وحی**

علوم اجتماعی چه زمان از روش‌های عقلانی و وحیانی بهره می‌برند؟

با توجه به این‌که تمامی پدیده‌های انسانی و اجتماعی...

- **معنا دارند.**
- از **بعد معنایی و ذهنی** برخوردارند.
- **بعد محسوس و هیئتی** ندارند تا صرفاً با روش حسی و تجربی شناخته شوند.

نتیجه: علوم اجتماعی وقتی از آغاز و انجام زندگی انسان با ارزش‌ها و آرمان‌های او مانند عدالت، مسئولیت، آزادگی و... سخن می‌گویند، از روش‌های **عقلانی و وحیانی** بهره می‌برند.

دیدگاه جهان غرب به علوم مختلف در اوایل قرن بیستم میلادی

- روش **حسی و تجربی** را تنها روش کسب علم می‌دانست.
- معتقد بود همه علوم باید از یک روش: یعنی روش **تجربی** استفاده کنند.
- فقط **علم تجربی** را علم می‌دانست.
- سایر علوم مانند فلسفه، اخلاق و علوم دینی را **غیرعلمی** دانست.
- علوم انسانی و اجتماعی را فقط در صورتی که از روش **تجربی** استفاده کنند، علمی تلقی می‌کرد.

چالشی که دیدگاه‌های فوق با آن مواجه شد

یکی از چالش‌های آن، **علم ریاضی** بود: **چون** این علم فراتر از مشاهده و تجربه است و اگر تجربه ما برخلاف اصول اولیه باشد، ما تجربه خودمان را نادرست می‌دانیم نه آنچه علم ریاضی می‌گوید.

مثال: هزار نفر با نقاله، زوایای داخلی مثلثی را اندازه بگیرند و مجموع زوایا را ۱۷۹ درجه اعلام کنند، نظر همه آن‌ها را خطا می‌دانیم.

مقایسه فواید علوم انسانی، علوم اجتماعی و طبیعی

فواید علوم انسانی و اجتماعی	فواید علوم طبیعی
<ul style="list-style-type: none"> • شناخت و فهم معانی کنش‌های آدمیان و پیامدهای آن • شناسایی عواملی که بر زندگی انسان و کنش‌های او تأثیر دارند یا پیش‌بینی کنش‌ها و پیامدهای آن‌ها برای پیش‌گیری • شناخت فضیلت، عدالت، سعادت و راه صحیح زندگی و داوری درباره کنش‌های خوب و بد انسان‌ها • انتقاد از کنش‌های ناپسند و ظالمانه انسان‌ها • رها کردن و آزادسازی انسان‌ها از ظلم‌ها و اسارت‌هایی که در اثر کنش‌های انسان‌ها پدید می‌آید. • نشان دادن شیوه صحیح استفاده از علوم طبیعی و دانش‌های ابزاری 	<ul style="list-style-type: none"> • شناخت طبیعت و قوانین آن • پیش‌بینی حوادث طبیعی برای پیش‌گیری و تسلط بر طبیعت • رهاسازی انسان از محدودیت‌های طبیعت

ورود حق و حقیقت به فرهنگ واقعی و آرمانی

- جوامع مختلف با ایمان به حق، حقیقت را به فرهنگ آرمانی خود وارد می‌کنند.
- با **همل** به حق، آن را به فرهنگ واقعی‌شان وارد می‌نمایند.

۴۲۱. جوامع مختلف با ، حقیقت را به خود وارد می کنند.

(۱) عمل به حق، فرهنگ آرمانی (۲) ایمان به حق، فرهنگ واقعی (۳) عمل به حق، فرهنگ حق (۴) ایمان به حق، فرهنگ آرمانی

(خرداد ۱۴۰۲)

۴۲۲. کدام یک از گزینه های زیر، نادرست است؟

- (۱) حقایق ثابت اند: ولی از جهت وارد شدن به فرهنگ آرمانی و واقعی، تغییر پذیرند.
 (۲) جوامع می توانند بر مدار حق یا باطل بچرخند.
 (۳) فرهنگ آرمانی و واقعی هر جامعه تغییر می کند.
 (۴) حق و باطل بودن پدیده های اجتماعی به تمایلات افراد وابسته است.

۴۲۳. از ارزش های یک فرهنگ حق و از ارزش های یک فرهنگ باطل است.

(۱) وفای به عهد، عدالت (۲) دنیاپرستی، شرک (۳) ظلم، اعتقاد به توحید (۴) مبارزه با ظلم، نژادپرستی

سؤالات کوتاه پاسخ

به سؤالات زیر، پاسخ کوتاه دهید.

۴۲۴. مرز و محدوده فرهنگ آرمانی و فرهنگ واقعی بر چه اساس تغییر می کند؟

۴۲۵. چرا محدوده فرهنگ آرمانی و واقعی در هر جامعه با جامعه دیگر متفاوت است؟

۴۲۶. برنامه ریزان فرهنگی چگونه زمینه تحقق هر چه بیشتر فرهنگ آرمانی و ورود آن به قلمرو فرهنگ واقعی را فراهم می کنند؟

۴۲۷. واقعیت های هر جامعه را می توان بر چه اساس ارزیابی کرد؟

(خرداد ۱۴۰۰)

۴۲۸. فاصله میان فرهنگ واقعی و آرمانی در یک جامعه چگونه کاهش می یابد؟

(خرداد ۱۴۰۱)

۴۲۹. بخش هایی از فرهنگ که از نظر علمی صحیح و مطابق با فطرت باشد، چه نامیده می شود؟

۴۳۰. معیار ارزیابی همه فرهنگ ها چیست؟

(شهریور ۹۹)

۴۳۱. دو ابزار مهم شناخت عقاید و ارزش ها را نام ببرید.

۴۳۲. چگونه می توان درباره حق یا باطل بودن فرهنگ های مختلف داوری کرد؟

۴۳۳. جوامع مختلف چگونه حقیقت را به فرهنگ آرمانی خود وارد می کنند؟

۴۳۴. بر چه اساس می توانیم فرهنگ خودمان و فرهنگ های دیگر را ارزیابی کنیم؟

۴۳۵. به چه دلیل درست و علمی نیست که ما فرهنگ دیگران را با توجه به فرهنگ خودمان نقد و ارزیابی کنیم؟

۴۳۶. از کدام شناخت برای شناسایی پدیده ها و امور محسوس و طبیعی بهره می بریم؟

۴۳۷. زمانی که شناخت حسی و عقلی قادر به شناسایی یک پدیده نیست، از چه عاملی استفاده می کنیم؟

۴۳۸. برای شناخت قوانین علمی و قضایای ریاضی از کدام ابزار و روش های انسان برای شناخت پدیده ها بهره می بریم؟

۴۳۹. وحی، در زمره کدام یک از انواع شناخت قرار می گیرد؟

۴۴۰. خداوند با چه هدفی وحی را به پیامبران اعطا کرده است؟

۴۴۱. رابطه وحی با عقل و شناخت عقلی چگونه است؟

۴۴۲. این که وحی به حس به عنوان یکی از ابزارهای شناخت توجه می کند، بیانگر رابطه وحی با کدام شناخت است؟

۴۴۳. ابزارهای علوم اجتماعی برای شناخت حقایق و وقایع اجتماعی و تاریخی را بنویسید.

۴۴۴. چرا نمی توان تمام پدیده های انسانی و اجتماعی را صرفاً با روش حسی و تجربی شناخت؟

۴۴۵. علوم اجتماعی چه زمان از روش های عقلانی و وحیانی بهره می برند؟

۴۴۶. جهان غرب در اوایل قرن بیستم، کدام روش را تنها روش کسب علم می دانست؟

۴۴۷. در اوایل قرن بیستم، جهان غرب در چه صورتی علوم انسانی و اجتماعی را علمی تلقی می کرد؟

۴۴۸. دیدگاه غرب به علوم در اوایل قرن بیستم در چه زمانی با چالش روبه رو شد؟

۴۴۹. از کدام علم به عنوان چالش دیدگاه غرب به علوم در اوایل قرن بیستم یاد می کنند؟

نکته: هویت انسان دارای سه بعد است که در بالا به آن اشاره شد.

ارتباط بین هویت فردی و اجتماعی

- سه بعد هویت ما از هم جدا نیستند؛ بلکه
- با هم تعامل دارند. (ابعاد متمایز هویت در تعامل با یکدیگر، متناسب می‌شوند).
 - ارتباط متقابل و دوسویه دارند.
 - بر یکدیگر اثر می‌گذارند.

مثالهایی از اثرگذاری سه بعد هویت انسانی بر یکدیگر

بعد اثرگذار و اثرپذیر	نمونه
تأثیر بعد جسمانی بر بعد نفسانی	ترشح بیش از اندازه غده تیروئید موجب عصبانی شدن انسان‌ها می‌شود.
تأثیر بعد نفسانی بر بعد جسمانی	برخی بیماری‌های جسمانی به کمک قوای روانی درمان می‌شوند.
تأثیر بعد اجتماعی بر بعد نفسانی	یک انسان باتقوا، جهانی را تغییر می‌دهد. (امام خمینی قُدس سرّه)
تأثیر بعد اجتماعی بر بعد نفسانی	شرافت، وقار و سلحشوری از ویژگی‌های صحرائشینان است.
تأثیر بعد اجتماعی بر بعد نفسانی	جهان اجتماعی، مانع شکوفایی برخی اخلاقیات می‌شود.

ارتباط ابعاد مختلف هویتی

- **بدن ما** مجرای ارتباط ما با طبیعت و بخشی از آن محسوب می‌شود.
- **نقش و عضویت اجتماعی ما** مجرای ارتباط ما با جامعه و بخشی از آن به حساب می‌آید.

نکته: برگزاری مسابقات بین‌المللی زیبایی و نمایشگاه‌های مد، بیانگر توجه و تمرکز فرهنگ غرب بر بعد جسمانی است.

چگونگی سازگاری هویت فردی و اجتماعی

- هویت هر جامعه‌ای بر اساس عقاید، آرمان‌ها و ارزش‌های آن جامعه شکل می‌گیرد.
- قواعد، هنجارها و نمادهای آن متناسب با عقاید، آرمان‌ها و ارزش‌ها سامان می‌یابند.

نتیجه: هویت اجتماعی هر فرد درون یک جامعه و بر اساس عقاید و ارزش‌های آن شکل می‌گیرد.

سنجش هویت اجتماعی افراد در جوامع مختلف

۲ در جامعه دینی (مانند اسلام)

در جامعه دینی (مانند اسلام): هویت اجتماعی افراد، بر اساس عقاید و ارزش‌هایی که آن دین محترم می‌شمارد، تعیین می‌شود.

مثال: اسلام، هویت افراد را با تقوا، عدالت و علم ارزیابی می‌کند.

۲ در جامعه قبیله‌ای

هویت اجتماعی افراد، اغلب بر اساس جایگاه آن‌ها در قبیله مشخص می‌شود.

۱ در جامعه سرمایه‌داری

هویت اجتماعی افراد بیشتر به دارایی و توان اقتصادی آن‌ها وابسته است.

مبوهت شدن حکومت اسرائیل از رخداد انقلاب اسلامی

با وقوع اعتراضات علیه حکومت پهلوی و پیروزی انقلاب اسلامی، حکومت اسرائیل به دلایل ذیل به‌طور هراسناکی سیر فروریختگی ایران به اعماق را نظاره می‌کرد.

- ۱ اعتقاد اسرائیل به از هم پاشیده شدن حکومت پهلوی که رژی می ثابت‌قدم، وفادار، دوست و طرفدار غرب بود
- ۲ قطع روابط کشور ایران و اسرائیل
- ۳ تقویت تعصب‌گرایی اسلامی نوظهور در خاورمیانه با تأثیر بر فروش نفت به اسرائیل
- ۴ در معرض خطر قرار گرفتن هشتاد هزار یهودی ایرانی
- ۵ مورد تهدید قرار گرفتن ثبات منطقه‌ای در رابطه با پی‌ریزی جریان صلح خاورمیانه

نکته: پس از پیروزی انقلاب اسلامی، از نظر برخی تحلیلگران اسرائیلی، فقط یک **کودتای نظامی** به اسرائیل این توانایی را می‌داد تا حداقل مقداری از روابط خود را با ایران نجات دهد.

استفاده‌های اسرائیل از ارتباطش با ایران در دوره شاه

- برای اسرائیل رابطه با حکومت پهلوی از کیفیتی عالی و بنیادی و **اهمیتی سمبلیک** برخوردار بود.
- از نظر سمبلیک، ارتباط ایران و اسرائیل **دال بر این بود که** کشور یهودی در خاورمیانه از نظر همه مطرود محسوب نمی‌شود.
- برقراری همکاری نظامی و اطلاعاتی طولانی‌مدت
- حضور شرکت‌های اسرائیلی در پروژه‌های عمرانی و ساختمانی ایران با احتساب کسب سالانه ۳۰۰ میلیون دلار از صادرات

نکته: در دوران پهلوی، ایران با اسرائیل روابط دیپلماتیک برقرار نمود؛ اما **دفاتر رابط** به عنوان هیئت‌های نمایندگی دیپلماتیک در همه امور به‌صورت **بی‌نام و مخفیانه** عمل کردند.

تعبیر آمریکایی‌ها از اسلام فعال، عدالت‌خواه و مخالف آمریکا و اسرائیل

- در سند منتشرشده از لانه جاسوسی آمریکا، اسلام فعال، عدالت‌خواه و مخالف آمریکا و اسرائیل به دلایل ذیل «**تعصب‌گرایی اسلامی نوظهور**» معرفی می‌شود.
- مورد تهدید قرار گرفتن ثبات منطقه‌ای در رابطه با پی‌ریزی جریان صلح خاورمیانه
 - مطرود شدن کشور اسرائیل به عنوان کشور یهودی در منطقه
 - در معرض خطر قرار گرفتن هشتاد هزار یهودی ایرانی
 - تأثیر رخداد انقلاب اسلامی بر فروش نفت به اسرائیل

سؤالات امتحان**سؤالات صحیح و غلط**

در عبارتهای زیر، موارد صحیح و غلط را مشخص کنید.

۴۷۷. آنچه در پرسش «کیستی» گفته می‌شود، هر شخص را از افراد دیگر متمایز می‌کند.
۴۷۸. انتخاب پدر و مادر و وقت‌شناس بودن به ترتیب، بر ویژگی‌های هویتی انتسابی و اکتسابی دلالت دارند.
۴۷۹. جایگاه فرد در جامعه تابع دانایی، توانایی و دارایی هر فرد است.
۴۸۰. موقعیت اجتماعی، در زمان تولد از طریق خانواده به فرد داده می‌شود و همواره ماهیتی تغییرناپذیر دارد.
۴۸۱. مکان یا زمان تولد و موقعیت اجتماعی از مثال‌های هویت متغیر به شمار می‌آیند.
۴۸۲. برای کسب یک هویت اجتماعی، ارتباط با دیگران یا عضویت در گروه‌های اجتماعی الزامی نیست.
۴۸۳. هویت انسان از سه بعد و بعد فردی انسان از دو بخش تشکیل شده است.
۴۸۴. ابعاد هویت، ارتباط متقابل و دوسویه دارند.
۴۸۵. سه بعد هویت انسان، از یکدیگر جدا هستند.
۴۸۶. سه بعد هویتی ما بر یکدیگر اثر می‌گذارند.

(دی ۹۷)

برای دریافت پاسخ پرسش‌های کتاب درسی QR-Code روبه‌رو را اسکن کنید!

درس ششم

بازتولید هویت اجتماعی

مشاوره: شاید به خرده مفاهیم این درس، تو کتاب درسی بخش و پلا باشه؛ اما ما همسئون رو این‌جا مرتب و منظم آوریم تا راحت بتونید یادش بگیرید 😊
این درس مفاهیم تعریفی زیادی داره که معمولاً در بخش «وصل کنید» امتحان نهایی ازش سؤال میارن. آهلا راستی با انواع تحرک اجتماعی فراموش نشه! از این درس در امتحان نهایی سه نمره سؤال میارن 😊

هویت اجتماعی چگونه شکل می‌گیرد و تداوم می‌یابد؟

فعالیت گروهی حیوانات و غریزه

- هر شخص و گروه به‌صورت غریزی وظایف خود را انجام می‌دهد.
- مثال:** زنبورها، مورچه‌ها، و سایر حیوانات وظایف خود را به‌صورت غریزی انجام می‌دهند.
- غریزه:** گشش درونی در موجود زنده است که آن را به انجام دادن رفتارهای معینی وامی‌دارد: **به این معنا که** موجود زنده از بدو تولد معلومات و مهارت‌هایی غیراکتسابی دارد که قابلیت دستکاری و تغییر چندانی ندارند.

نتیجه: خلاقیت و تنوعی در شیوه زندگی آن‌ها به وجود نمی‌آید.

فعالیت گروهی انسان

- برخلاف سایر موجودات، به‌صورت غریزی نمی‌داند چه موقعیتی در جامعه دارد و در این موقعیت چه وظایفی بر عهده اوست.
- انسان باید موقعیت خود را بشناسد.
- حقوق و تکالیف خود را یاد بگیرد و با عمل به آن‌ها، هویت اجتماعی خود را شکل دهد.
- مثال:** در کارهای گروهی، مدیر وظایف و حقوق هر کس را مشخص می‌کند و همه، طبق آن، مسئولیت خود را انجام می‌دهند.

بازتولید هویت اجتماعی

به معنای انتقال هویت از نسلی به نسل دیگر است: **به‌گونه‌ای که** ← علی‌رغم گذر زمان و پذیرش تغییرات، ویژگی‌های اساسی آن پایدار می‌ماند و دوام می‌آورد.

رابطه هر فرد با جامعه چگونه است؟

- هر فرد، در جامعه‌ای متولد می‌شود که نسل‌های قبل از او آن را ساخته‌اند.
- این جامعه پس از تولد فرد، بخشی از هویت اجتماعی او را تعیین می‌کند.
- آن جامعه، فرد را به عنوان یکی از اعضای خود به رسمیت می‌شناسد.
- و آن جامعه، برای او ویژگی‌هایی متناسب با موقعیتی که در آن قرار گرفته است، در نظر می‌گیرد.
- مثال:** صدور شناسنامه برای نوزادان

الزامات هر جامعه برای بقا و تداوم خود

- هر جامعه برای بقا و تداوم خود باید عقاید، ارزش‌ها و شیوه زندگی خود را به فرد آموزش دهد.
- برای مشارکت در جامعه، این عقاید و ارزش‌ها و هنجارها را می‌آموزد.
- در مقابل، فرد شیوه زندگی در جامعه را فرامی‌گیرد.
- به تدریج با موقعیتش در جامعه و حقوق و تکالیفی که بر عهده دارد، آشنا می‌شود.

- ۶۴۶ در جامعه دینی و معنوی، هویت‌هایی که ابعاد متعالی و الهی وجود انسان را نادیده بگیرند، به رسمیت شناخته نمی‌شوند.
- ۶۴۷ یک جامعه غیردینی، به هویت دینی و معنوی افراد، اجازه بروز و ظهور اجتماعی نمی‌دهد.
- ۶۴۸ در جامعه سرمایه‌داری، مالکیت ثروت همراه با شغل از پایه‌های اساسی هویت‌یابی هستند.
- ۶۴۹ رباخواری، از جمله مشاغل مکروه است.
- ۶۵۰ زراعت از جمله مشاغل مستحب در اسلام به شمار می‌آید.
- ۶۵۱ اساس متع و ترغیب اسلام نسبت به مشاغل و حرفه‌ها، آثار مخرب یا سازنده این حرفه‌ها بر تربیت و هویت انسان‌هاست.
- ۶۵۲ اسلام، برخی از حرفه‌ها را چون مخرب انسان‌اند، مذمت می‌کند.
- ۶۵۳ اسلام، تربیت انسان‌های متعالی را هدف آفرینش می‌داند.

سوالات جای خالی

جای خالی را با کلمه یا عبارت مناسب پر کنید.

- ۶۵۴ در فعالیت گروهی حیوانات، هر شخص و گروه به صورت وظایف خود را انجام می‌دهد.
- ۶۵۵ کشش درونی در موجود زنده است که آن را به انجام دادن رفتارهای معینی وامی‌دارد.
- ۶۵۶ موجود زنده، از بدو تولد، معلومات و مهارت‌هایی دارد.
- ۶۵۷ انسان در جامعه باید خود را بشناسد.
- ۶۵۸ بازتولید هویت اجتماعی به معنای است.
- ۶۵۹ هر فرد در جامعه‌ای متولد می‌شود که آن را ساخته‌اند.
- ۶۶۰ جامعه پس از تولد فرد، بخشی از او را تعیین می‌کند.
- ۶۶۱ هر جامعه برای بقا و تداوم خود باید و خود را به فرد آموزش دهد.
- ۶۶۲ فرد با آموزش‌های اساسی و ماندگاری که در می‌بیند، اولین و مهم‌ترین آشنایی‌ها را با جامعه‌ای که در آن متولد شده‌است، پیدا می‌کند. (شهریور ۱۴۰۰)
- ۶۶۳ فرایندی است که هر فرد برای مشارکت در زندگی اجتماعی دنبال می‌کند و مسیری است که برای شکل دادن به هویت اجتماعی افراد طی می‌شود.
- ۶۶۴ کنش‌هایی هستند که برخلاف عقاید، ارزش‌ها و هنجارهای جامعه هستند.
- ۶۶۵ هر جامعه‌ای علاوه بر، روش‌هایی را برای پیش‌گیری از کژروی اجتماعی و کنترل آن به کار می‌برد.
- ۶۶۶ جامعه می‌کوشد تا از طریق، افراد را قانع کند که عقاید و ارزش‌های آن را بپذیرند.
- ۶۶۷ جامعه به افرادی که مطابق ارزش‌ها و هنجارهای آن عمل می‌کنند، می‌دهد.
- ۶۶۸ جامعه کسانی را که دچار کژروی اجتماعی شده باشند، می‌کند.
- ۶۶۹ مجموعه فعالیت‌هایی است که برای پذیرش فرهنگ جامعه و انطباق افراد با انتظارات جامعه انجام می‌گیرند.
- ۶۷۰ جامعه‌ای که روش‌های مناسبی برای نداشته باشد، در معرض آسیب‌های بیشتری قرار می‌گیرد. (پرتکرار (دی ۹۹، دی ۱۴۰۰، خرداد ۱۴۰۱)
- ۶۷۱ امر به معروف و نهی از منکر از جمله راهکارهای اسلام برای و کنترل اجتماعی است. (پرتکرار (شهریور ۹۸، شهریور ۹۹)
- ۶۷۲ کسب هویت‌های اجتماعی جدید با تغییراتی در افراد همراه است. (خرداد ۱۴۰۲)
- ۶۷۳ افراد در بدو تولد، هویت اجتماعی خود را به صورت انفعالی می‌پذیرند. (پرتکرار (خرداد ۹۹، خرداد ۱۴۰۰)
- ۶۷۴ افراد به تدریج با فعالیت‌هایشان، متناسب با جدیدشان، از موقعیت اجتماعی جدیدی برخوردار می‌شوند.
- ۶۷۵ جابجایی افراد از یک موقعیت اجتماعی به موقعیت اجتماعی دیگر را گویند. (خرداد ۹۸)
- ۶۷۶ کارمند یک اداره وقتی مدیر می‌شود، تحرک اجتماعی داشته است.
- ۶۷۷ تغییر سمت مدیر به کارمند، نمایانگر تحرک اجتماعی است.
- ۶۷۸ در همه کشورها، رتبه‌بندی مشاغل وجود دارد؛ ولی این رتبه‌بندی در همه جا نیست.
- ۶۷۹ موقعیت اجتماعی افراد، صرفاً تابع آنها نیست.

نتیجه: جامعه به جامعه‌های دیگر تبدیل می‌گردد و هویت آن متحول می‌شود.

مراحل مختلف تحولات هویتی

۱ تعارض فرهنگی ← ۲ تزلزل فرهنگی ← ۳ بحران هویتی ← ۴ تحول فرهنگی

تحول فرهنگی

اگر جامعه‌ای در تعامل با جوامع دیگر، بر عقاید و ارزش‌های خود پافشاری نکند **۹** به مرور زمان، به عقاید و ارزش‌های خود پشت کند، دچار تحول فرهنگی می‌شود.

نمونه ۱ اگر این جامعه در مسیر تحول فرهنگی، عقاید و ارزش‌های جامعه دیگر را بپذیرد، به آن جامعه ملحق می‌شود.

مثال: مصر باستان و ایران باستان: این دو، در ارتباط با جوامع اسلامی، عقاید و ارزش‌های اسلامی را قبول کردند و به جوامع اسلامی ملحق شدند.

نکته: • مدرسه قرابین در شهر فاس کشور مراکش در شمال قاره آفریقا، قدیمی‌ترین دانشگاه جهان، که مدرک دانشگاهی اعطا می‌کرده است.

گفته می‌شود که ابن عربی و ابن خلدون از این دانشگاه فارغ‌التحصیل شده‌اند.

• مسلمانان جنوب شرق آسیا از طریق بازرگانان مسلمان با فرهنگ اسلامی آشنا شدند.

نمونه ۲ اگر یک جامعه در ارتباط با جامعه دیگر، ضمن پذیرش بخش‌هایی از فرهنگ آن جامعه، هویت جدیدی به دست آورد و بدون این‌که عقاید و ارزش‌های جامعه مقابل را بپذیرد، به آن ملحق می‌شود.

مثال: جوامع غربی در روباوی با جوامع اسلامی طی جنگ‌های صلیبی: بدون این‌که به جامعه و فرهنگ اسلامی بپیوندند، تحولات هویتی پیدا کردند و از غرب مسیحی قرون وسطا به غرب سکولار قرون جدید تبدیل شدند.

انواع تحولات فرهنگی

انواع	تعریف	مثال
مثبت (+)	اگر فرهنگی که دچار تحول می‌شود، فرهنگی باطل باشد و جهت تغییرات به سوی فرهنگ حق باشد. یعنی فرهنگ باطل به فرهنگ حق تبدیل شود.	تحول جامعه جاهلی به جامعه نبوی
منفی (-)	اگر فرهنگی که اعتبار اجتماعی خود را از دست می‌دهد، فرهنگ حق باشد و جهت تغییرات به سوی فرهنگ باطل باشد. یعنی فرهنگ حق به فرهنگ باطل تبدیل شود.	تحول جامعه نبوی به جامعه اموی

علل تحولات فرهنگی

بیرونی	درونی
علت بیرونی تحولات فرهنگی، روبه‌رو شدن و ارتباط جوامع با یکدیگر است.	۱. به ابداعات و نوآوری‌های مثبت و منفی افراد جامعه مربوط می‌شود.
ارتباط جوامع مختلف با یکدیگر متداول و پذیرفته است. اشکال مختلف ارتباط بین جوامع:	۲. به کاستی‌ها و بن‌بست‌های موجود در فرهنگ جامعه بازمی‌گردد.
۱. گاهی روابط در محدوده نمادها، هنجارها و سبک‌های زندگی است.	مثال: اگر فرهنگ یک جامعه توان پاسخگویی به نیازهای جسمی یا فطری انسان‌ها را نداشته باشد، آن جامعه نشاط زندگی را از دست می‌دهد و گرفتار یأس و ناامیدی می‌شود.
۲. گاهی در سطح عقاید و ارزش‌های اجتماعی است.	واکنش جامعه: این کاستی‌ها و بن‌بست‌ها، متفکران و مصلحان اجتماعی را به بازاندیشی در فرهنگ جامعه و بنیان‌های عقیدتی و ارزشی آن فرامی‌خواند و زمینه را برای تحولات فرهنگی فراهم می‌کند.
۳. گاهی ارتباط میان جوامع، زمینه گسترش و پیشرفت یک جامعه را فراهم می‌آورد.	
۴. گاهی به تحولات فرهنگی منجر می‌شود.	

۸۲۶. آدمی در جامعه‌ای که از عقاید و ارزش‌های حق برخوردار نیست به آرامش نمی‌رسد؛ بلکه به و گرفتار می‌شود.

۸۲۷. انسان را با حقیقت خود و جهان هستی آشنا می‌کند.

پُر تکرار (خرداد ۹۹، دی ۱۴۰۰)

۸۲۸. فرهنگ اساطیری و فرهنگ آدمی را از حقیقت جهان و حقیقت خود بیگانه می‌کنند.

۸۲۹. سبب می‌شود که انسان خود را نیز فراموش کند.

۸۳۰. مشخص کنید هریک از موارد زیر از علل بیرونی تحولات فرهنگی است یا درونی؟ بنویسید.

الف) ابداعات و نوآوری‌های مثبت افراد:

ب) ارتباط جوامع با یکدیگر:

پ) روبه‌رو شدن جوامع با یکدیگر:

ت) ابداعات و نوآوری‌های منفی افراد:

۸۳۱. قانون کاپیتولاسیون کاملاً در تعارض با و بود.

سؤالات چهارگزینه‌ای

در هر یک از سؤالات زیر، گزینه صحیح را انتخاب کنید.

پُر تکرار (شهریور ۹۹، شهریور ۱۴۰۰)

۸۳۲. هویت فرهنگی هر جامعه، بر اساس و آن شکل می‌گیرد.

- (۱) آرمان‌ها و ارزش‌های اجتماعی
(۲) هنجارها و عقاید اجتماعی
(۳) عقاید و ارزش‌های اجتماعی
(۴) هنجارها و نمادهای اجتماعی

۸۳۳. گزینه ناصحیح را انتخاب کنید.

- (۱) در پرتو هویت فرهنگی جامعه و متناسب با آن، هویت اجتماعی افراد شکل می‌گیرد.
(۲) هویت اجتماعی افراد، محصول فعالیت آن‌هاست.
(۳) هویت فرهنگی، بر اساس عقاید و ارزش‌های اجتماعی آن جامعه است.
(۴) هویت‌های اجتماعی افراد، گسترده‌تر از هویت فرهنگی جامعه نیست.

۸۳۴. در بین گزینه‌های زیر، چند جمله صحیح وجود دارد؟

- الف) هویت فرهنگی تا زمانی تداوم دارد که عقاید و ارزش‌های مربوط به آن مورد پذیرش اعضای جامعه باشد و برایشان مهم باشد.
ب) جامعه در شرایط عدم تداوم و تداوم هویت فرهنگی همواره با چالش‌هایی مواجه می‌شود.
پ) تا زمانی که تغییرات هویتی افراد در چارچوب عقاید و ارزش‌های اجتماعی پذیرفته‌شده در جامعه اتفاق بیفتد، افراد مورد تشویق و تأیید جامعه قرار می‌گیرند.
ت) در صورت تداوم تغییرات هویتی سازگار، جامعه به جامعه‌ای دیگر تبدیل می‌گردد.
ث) در صورت تداوم تغییرات هویتی ناسازگار، جامعه دیگر نمی‌تواند از عقاید و ارزش‌هایش دفاع کند و آن‌ها را حفظ نماید.
ج) هویت فرهنگی جامعه، در برابر انواع هویت‌های اجتماعی که با عقاید و ارزش‌های آن ناسازگار باشند، مقاومت می‌کند.
- (۱) یک (۲) دو (۳) سه (۴) چهار

۸۳۵. کدام گزینه، ترتیب مراحل مختلف تحولات هویتی را به درستی نشان می‌دهد؟

- (۱) تعارض فرهنگی ← تزلزل فرهنگی ← تحول فرهنگی ← بحران هویتی
(۲) تعارض فرهنگی ← تحول فرهنگی ← بحران هویتی
(۳) تعارض فرهنگی ← تزلزل فرهنگی ← بحران هویتی ← تحول فرهنگی
(۴) تعارض فرهنگی ← بحران هویتی ← تزلزل فرهنگی ← تحول فرهنگی

۸۳۶. اگر فرهنگی که دچار تحول می‌شود فرهنگی باشد و جهت تغییرات به سوی فرهنگ باشد، تحول فرهنگی است.

- (۱) حق، باطل، مثبت (۲) باطل، حق، منفی (۳) حق، باطل، منفی (۴) باطل، باطل، منفی

۸۳۷. تحول جامعه جاهلی به جامعه نبوی و تحول جامعه نبوی به جامعه اموی، به ترتیب، تحول فرهنگی و هستند.

- (۱) منفی، مثبت (۲) مثبت، مثبت (۳) مثبت، منفی (۴) منفی، منفی

۸۳۸. کدام گزینه در مورد علل تحولات فرهنگی، صحیح نیست؟

- (۱) تحول فرهنگی درونی به کاستی‌ها و بن‌بست‌های موجود در فرهنگ جامعه بازمی‌گردد.
(۲) علل بیرونی تحول فرهنگی ناشی از روبه‌رو شدن و ارتباط جوامع با یکدیگر است.
(۳) ارتباط بین جوامع، همواره به تحولات فرهنگی منجر می‌شود.
(۴) ارتباط جوامع مختلف با یکدیگر، متداول و پذیرفته است.

انقلاب‌های مهم جهان و نتیجه آن‌ها

- ۱ انقلاب ۱۹۱۷ روسیه: با شعار نان، صلح، زمین، به سرنگونی روسیه تزاری و برپایی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی انجامید.
- ۲ انقلاب فرانسه: به تغییر نظام سلطنتی، شکل‌گیری جمهوری فرانسه و تصویب لائیسیته منجر شد.
- ۲ انقلاب اسلامی: نظام شاهنشاهی به جمهوری اسلامی تغییر یافت.

انقلاب اسلامی ایران؛ بازگشت ایران به اسلام

این انقلاب حاصل ← یک قرن مقاومت هویت اسلامی-ایرانی جامعه ما در برابر هجوم فرهنگی، سیاسی و اقتصادی غرب بود.
بازگشت ایران به اسلام ← صرفاً بازگشت به هویت تاریخی و جغرافیایی نبود؛ بلکه بازگشت به هویت توحیدی و معنوی خویش بود.

بازگشت جامعه ایران به هویت اسلامی خود توسط انقلاب اسلامی

جامعه ایران با تکیه بر دو عامل به هویت اسلامی خود بازگشت

- ۱ تکیه بر آموزه‌های قرآن و اهل بیت (ع)
- ۲ رهبری امام خمینی (قدس سره)

تأثیرات انقلاب اسلامی بر هویت ایران و ایرانی

- ۱ جامعه ایران توانست با تکیه بر آموزه‌های قرآن و اهل بیت (ع) و رهبری امام خمینی (قدس سره)، به هویت اسلامی خود بازگردد.
- ۲ تاریخ و جغرافیای خود را ذیل آسمان معنوی توحید قرار دهد.
- ۲ قلب تپنده بیداری اسلامی شود.
- ۴ از مرزهای جامعه ایمانی خود و نه فقط جامعه ایران، در برابر جهانی که در مقابل او صف کشیده بود، به مدت هشت سال دفاع کند. این مقاومت در هر صدهای مختلف تا امروز ادامه یافته است.

نکته: پیمان منع گسترش سلاح‌های هسته‌ای، کشورهای جهان را به دو دسته دارای سلاح هسته‌ای و فاقد این نوع سلاح تقسیم کرد و مطابق آن، اعضای دائم شورای امنیت به‌طور رسمی صاحب سلاح هسته‌ای شدند.

تأثیر انقلاب اسلامی بر جوامع اسلامی

جامعه ایران با بازگشت به هویت اسلامی خود **که** هویتی مستقل، فعال و اثرگذار است، به قلب تپنده بیداری اسلامی تبدیل شد. **اینک** جوامع اسلامی دیگر با الهام گرفتن از انقلاب اسلامی ایران، هویت خود را بیرون از تصاویری که فرهنگ قریب القا می‌کند، جست‌وجو می‌کنند **و به این ترتیب** اسلام به عنوان یک قطب فرهنگی جدید در جهان ظاهر می‌شود.

بیداری اسلامی

مقاومت‌هایی به منظور حفظ عزت و استقلال جهان اسلام در برابر نفوذ و سلطه فرهنگ غرب است که ریشه در فرهنگ اسلامی دارد.

قلب فرهنگی

کانون یا مرکزی که مردم جهان برای پاسخ به پرسش‌ها و نیازهای خود، به‌ویژه پرسش‌های معرفتی و معنوی به آن روی می‌آورند.

پدیدآمدن بعد جغرافیایی هویت (برقراری روابط میان اعضای جامعه)

برقراری روابط پایدار میان اعضای جامعه، نیازمند مکان و سرزمین است.

مکان

زمینه ارتباط افرادی را که عقاید و ارزش‌های مشترک دارند، فراهم می‌آورد: **به همین دلیل** سرزمین برای افرادی که با هم زندگی می‌کنند، اهمیت ویژه‌ای دارد و احساس خاصی در آن‌ها به وجود می‌آورد: **به گونه‌ای** که گاه دفاع از آن را تا پای جان، وظیفه خود می‌دانند.

سرزمین

بعد جغرافیایی هویت جامعه را می‌سازد.

پدیدآمدن بعد تاریخی هویت

افرادی که مدت زیادی با هم زندگی کرده‌اند، سرگذشت مشترک پیدا می‌کنند **که به صورت** خاطره جمعی و مشترک درمی‌آید و از نسلی به نسل دیگر انتقال می‌یابد. این خاطره در گذر زمان، متراکم و مستحکم می‌شود و بعد تاریخی هویت جامعه را می‌سازد.

۹۸۵. کدام گزینه، جزء پیامدهای انقلاب‌ها نیست؟

- (۱) پیامد سیاسی (۲) پیامد میان‌مدت (۳) پیامد هویتی (۴) پیامد کوتاه‌مدت

۹۸۶. کدام گزینه در مورد انقلاب‌های مهم جهان و نتیجه آن‌ها، صحیح نیست؟

- (۱) انقلاب فرانسه به تغییر نظام سلطنتی، شکل‌گیری جمهوری فرانسه و تصویب لائیسیته منجر شد.
 (۲) شعار انقلاب فرانسه نان، صلح و زمین بود.
 (۳) در انقلاب اسلامی سال ۱۳۵۷، نظام شاهنشاهی به جمهوری اسلامی تغییر یافت.
 (۴) انقلاب سال ۱۹۱۷ روسیه منجر به برپایی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی شد.

۹۸۷. ایران با بازگشت به اسلام، به کدام یک از هویت‌های خود بازگشت؟

- (۱) تاریخی (۲) توحیدی (۳) معنوی (۴) همه موارد

۹۸۸. کدام گزینه در ارتباط با تأثیر انقلاب اسلامی بر ایران و جوامع اسلامی، صحیح نیست؟

- (۱) هویت اسلامی جامعه ایران، هویتی وابسته، فعال و اثرگذار است.
 (۲) در عصر امروز، اسلام به عنوان یک قطب فرهنگی جدید در جهان ظاهر می‌شود.
 (۳) انقلاب اسلامی ایران، افق‌های جدیدی را به روی اندیشمندان جهان غرب نیز گشود.
 (۴) جوامع اسلامی دیگر با الهام گرفتن از انقلاب اسلامی ایران، هویت خود را بیرون از تصاویری که فرهنگ غربی القا می‌کند، جست و جو می‌کنند.

۹۸۹. گزینه ناصحیح را انتخاب کنید.

- (۱) بیداری اسلامی، مقاومت‌هایی در برابر نفوذ و سلطه فرهنگ غرب است.
 (۲) قطب فرهنگی، کانون یا مرکزی که مردم جهان برای پاسخ به پرسش‌ها و نیازهای خود به آن روی می‌آورند.
 (۳) سرزمین، بعد جغرافیایی هویت جامعه را می‌سازد.
 (۴) حجاب، نماد هویت جوامع اسلامی، در صد سال اخیر همیشه دچار ضعف و نزول شده است.

۹۹۰. نظریه پردازان غربی طی قرن بیستم، سرنوشت مشترک و حتمی بشریت را چه می‌دانستند؟ **پرتکرار (خرداد ۹۹، دی ۹۹، خرداد ۱۴۰۰، شهریور ۱۴۰۰، دی ۱۴۰۰، خرداد ۱۴۰۱)**

- (۱) بازگشت به هویت دینی (۲) پوچی و ناامیدی (۳) دنیوی شدن همه فرهنگ‌ها (۴) گرفتاری در بحران هویت

سؤالات کوتاه پاسخ

به سؤالات زیر، پاسخ کوتاه دهید.

۹۹۱. برای هر دسته از ویژگی‌هایی که افراد و ملت‌ها خود را با آن می‌شناسند، دو مثال بزنید.

۹۹۲. هویت ایران، قبل از ظهور اسلام چگونه بود؟

(دی ۱۴۰۰)

۹۹۳. چه عاملی باعث شد که هویت ایرانی مختلف اقوام پیش از اسلام، فرهنگ واحدی پیدا کند؟

۹۹۴. ایرانیان پس از آشنایی با اسلام، کدام عناصر خود را کنار گذاشتند؟

۹۹۵. ایرانیان چه زمانی به تفسیر توحیدی از هویت خویش دست یافتند؟

۹۹۶. ایران چگونه به جهان اسلام پیوست؟

۹۹۷. دو مورد از سرزمین‌هایی که فارسی دری در آن‌ها گسترش یافته بود را نام ببرید.

۹۹۸. ادیبان ایرانی همچون حافظ و فردوسی، چگونه موجب گسترش زبان فارسی در جهان اسلام شدند؟

پرتکرار (خرداد ۹۹، خرداد ۱۴۰۰)

۹۹۹. جهان اسلام، از جمله ایران، چگونه با حمله مغول مقابله کرد؟

۱۰۰۰. جوامع اسلامی چه زمان به خودباختگی فرهنگی دچار شدند؟

۱۰۰۱. مستشرقان از کدام منظر، جوامع شرقی و میراث فرهنگی آن‌ها را مطالعه می‌کنند؟

۱۰۰۲. ناسیونالیسم چه مواردی را اصل قرار می‌دهد؟

پرتکرار (دی ۹۸، خرداد ۹۹، شهریور ۹۹، خرداد ۱۴۰۰)

۱۰۰۳. متفکران ایرانی در نقد رویکرد تقلیدی به فرهنگ غرب، چه کتاب‌هایی تدوین کردند؟ (۲ مورد)

۱۰۰۴. از آن به عنوان عرصه مهم‌ترین متازعه هویتی در جهان امروز یاد می‌شود.

۱۰۰۵. نتیجه انقلاب فرانسه چه بود؟

۱۰۰۶. جامعه ایران با تکیه بر کدام عوامل، به هویت اسلامی خود بازگشت؟

۱۰۰۷. پیمان متع گسترش سلاح‌های هسته‌ای، کشورهای جهان را به چند دسته تقسیم کرد؟

(دی ۹۸)

۱۰۰۸. نخستین رویارویی قدرت سیاسی و نظامی جوامع غربی چه اثری بر جوامع اسلامی گذاشت؟

۱۰۰۹. هویت اسلامی ایران چگونه هویتی است؟

ویژگی‌های حکومت جمهوری و دموکراسی از دیدگاه ارسطو

- **جمهوری**
 - ۱- او حکومتی را که در آن اکثریت مردم بر اساس حقیقت و فضیلت حضور و فعالیت دارند، جمهوری می‌نامد.
- **دموکراسی**
 - ۱- او حاکمیت اکثریت را در صورتی که بر مدار خواسته‌های آن‌ها باشد، دموکراسی می‌نامد.

نکته: ارسطو بین حکومت جمهوری و دموکراسی تفاوت می‌گذارد.

معنای دموکراسی

- ۱- دموکراسی به معنای حاکمیت مردم است.
- ۲- در این نوع حاکمیت، مردم بر اساس خواسته‌ها و تمایلات خود حکومت می‌کنند.

انواع نظام سیاسی از دیدگاه فارابی، فیلسوف، دانشمند و جامعه‌شناس ایرانی

او ملاک دیگری به ملاک‌های ارسطو افزود و دسته‌بندی خاص خود را ارائه کرد.

● ملاک‌های فارابی در تقسیم‌بندی نظام‌های سیاسی

- ۱- تعداد افراد تأثیرگذار و تصمیم‌گیرنده (ملاک ارسطو)
- ۲- روش تصمیم‌گیری (ملاک ارسطو)
- ۳- دین‌مداری یا دنیامداری

نظام سیاسی دینی و دنیوی از دیدگاه فارابی

همان‌طور که در بالا هم به آن اشاره شد

- ۱- **نظام سیاسی دینی یا دین‌مدار:** نظام سیاسی‌ای است که بر اساس احکام و قوانین الهی سازمان یابد.
- ۲- **نظام سیاسی دنیوی و دنیامدار:** نظام سیاسی‌ای است که فقط به ارزش‌ها و آرمان‌های دنیوی توجه می‌کند.

جوامع جاهله در مقابل مدینه فاضله، در دیدگاه فارابی

مدینه فاضله: جامعه‌ای است که بر اساس قوانین الهی شکل می‌گیرد.
جوامع جاهله: جوامعی هستند که آرمان‌ها و ارزش‌هایشان الهی و عقلانی نباشد.

نکته: فارابی در دسته‌بندی نظام سیاسی، جوامع جاهله را به اقسامی تقسیم می‌کند.

مفهوم لیبرال دموکراسی

لیبرالیسم: مباح دانستن همهٔ امور برای انسان‌ها + **دموکراسی:** حاکمیت مردم ← لیبرال دموکراسی

● لیبرال دموکراسی

- ۱- نوعی نظام سیاسی است که ادعا می‌کند با خواست و ارادهٔ اکثریت مردم سازمان می‌یابد.
- ۲- این نظام سیاسی، هیچ حقیقت و فضیلتی را به رسمیت نمی‌شناسد.
- ۳- حکومتی دنیوی و این‌جهانی است.
- ۴- با فرهنگ جدید غرب که رویکردی دنیوی به عالم هستی دارد و آزادی را مهم‌ترین ارزش اجتماعی می‌داند، سازگار است.
- ۵- فقط مقبولیت دارد و مشروعیت ندارد.

مفهوم جمهوری اسلامی (مردم‌سالاری دینی)

جمهوری: یعنی به رسمیت شناختن حضور مؤثر مردم در نظام سیاسی + **اسلامی:** نشان‌دهندهٔ این است که فعالیت‌ها بر اساس عقاید و ارزش‌های اسلامی سازمان پیدا می‌کنند. ← جمهوری اسلامی

● جمهوری اسلامی

- ۱- نظامی سیاسی است که در جهان اجتماعی اسلام مورد توجه قرار گرفته است.
- ۲- در این نظام، قوانین و مقررات با خواست مردم و ذیل اراده و مشیت الهی شکل می‌گیرند.

ضرورت اصول کلی سیاست‌های جمعیتی کشور، مصوب سال ۱۳۹۳**دلیل اتخاذ این اصل**

امروزه جامعه ما با مسئله کاهش رشد جمعیت روبرو است. کاهش بیش از حد و کم‌سابقه رشد سالانه جمعیت در سال‌های اخیر، تغییر و بازنگری در سیاست کاهش جمعیت را ضروری ساخت.

ضرورت‌ها

- ۱ افزایش جمعیت
- ۲ جوانی جمعیت
- ۳ حمایت از زوج‌های جوان و توانمندسازی آنان در تأمین هزینه‌های زندگی و تربیت نسل صالح و کارآمد
- ۴ ترویج و نهادینه‌سازی سبک زندگی ایرانی-اسلامی
- ۵ فرهنگ‌سازی برای احترام و تکریم سالمندان و بهره‌مندی از تجارب و توانمندی‌های ایشان
- ۶ برنامه‌ریزی برای توزیع متعادل جمعیت در نقاط مختلف کشور

انواع هویت اقتصادی افراد

کم‌فروش، محترک، دلال، مصرف‌کننده، مالیات‌دهنده، کارآفرین، تولیدکننده، کارمند، کارگر، تاجر و...

انواع هویت اقتصادی جوامع

اقتصادهای دانش‌بنیان / تک‌محصولی (مانند اقتصاد نفتی)، مقاوم / شکننده، دستوری / غیردستوری، سرمایه‌داری / سوسیالیستی / اسلامی

ویژگی‌ها و هویت اقتصادی ایران

معضلات اقتصادی ایران	دستاوردهای اقتصادی ایران
۱. تورم	۱. گسترش بهره‌مندی مردم از آب، برق، گاز و ارتباطات
۲. بیکاری	۲. ایجاد زیرساخت‌ها نظیر سدها و نیروگاه‌ها
۳. توزیع نابرابر درآمد و امکانات	۳. توسعه ظرفیت تولیدی
۴. وابستگی به نفت	۴. ارتقای شاخص‌های بهداشت و درمان
۵. تجمل‌گرایی	۵. پیشرفت در صنایع هسته‌ای و نانو
۶. مصرف‌گرایی	۶. بازسازی خسارت‌های ناشی از جنگ
	۷. جبران برخی عقب‌ماندگی‌های تاریخی
	۸. مقابله با تحریم‌ها
	۹. گسترش روحیه انفاق و توجه به مستضعفان و محرومان

نکته: اقتصاد امروز ما نتیجه رویدادهای گذشته و عملکرد کنونی ماست.

کشف نفت و سرمایه‌های حاصل از فروش نفت به خارجیان یکی از مهم‌ترین عوامل شکل‌گیری اقتصاد در طول تاریخ معاصر ایران است.

سرمایه‌های نفتی می‌توانند دو سرانجام متفاوت رقم بزنند

- ۱ می‌تواند به انواع دارایی‌ها و ثروت‌ها مانند صنایع و کارخانجات تولیدی مختلف تبدیل شود.
- ۲ اگر به‌درستی از آن استفاده نشود، اقتصادی وابسته ایجاد می‌کند که رشد و افول آن، به قیمت نفت و درآمد حاصل از آن وابسته است.

ویژگی‌های اقتصاد نفتی

- ۱ اقتصادی تک‌محصولی است.
- ۲ باعث شکل‌گیری تولید ملی ضعیف و شکننده‌ای می‌شود که مستقیم و غیرمستقیم وابسته به نفت است: **چون** درآمدی هنگفت و بدون زحمت نصیب جامعه می‌کند.
- ۳ دولت بزرگی به وجود می‌آورد که می‌کوشد به کمک درآمدهای نفتی و نه رواج کسب و کار یا اخذ مالیات، هزینه‌های کشور را تأمین کند و برای مردم رفاه اجتماعی به ارمغان بیاورد.

۱۳۶۹. اقتصاد مقاومتی چه ارغمانی برای جهان اسلام و بشریت دارد؟

۱۳۷۰. منظور از آن، کمک به صنعت کشور برای تولید کالایی با کیفیت و قیمت مناسب است؟

۱۳۷۱. چه کسانی در راستای تحقق حمایت از تولید ملی، وظیفه دارند؟

۱۳۷۲. هر یک از تعاریف ستون اول، به کدام یک از مفاهیم ستون دوم، اشاره دارد؟ (یک مورد، اضافی است.)

(دی ۹۸)

الف) اولین شرط بقای هر جامعه	☐	۱. تأمین جمعیت	☐
ب) مجموعه آگاهی‌ها و معانی مشترکی است که جامعه بر اساس آن ساخته می‌شود.	☐	۲. راه گسترش هر فرهنگ	☐
پ) شناختن (اندیشیدن)، پذیرفتن و عمل کردن	☐	۳. فرهنگ	☐
ت) از کارکردهای مهم خانواده	☐	۴. جمعیت	☐
		۵. سیاست	☐

سؤالات تشریحی

به سؤالات زیر، به‌طور کامل پاسخ دهید.

۱۳۷۳. اهمیت جمعیت برای یک جامعه را توضیح دهید.

۱۳۷۴. تعداد عاملان و حاملان فرهنگ چه رابطه‌ای با گسترش آن دارد؟

۱۳۷۵. چرا تأمین جمعیت مناسب برای یک جامعه، مسئله‌ای هویتی است؟

۱۳۷۶. کاهش جمعیت یک جامعه، زمینه‌ساز چه آسیب‌هایی است؟

۱۳۷۷. در چه صورتی جهت گسترش فرهنگ اسلامی و توحیدی، افزایش جمعیت ضروری است؟

۱۳۷۸. عوامل مؤثر بر بسط و تداوم هویت فرهنگی را نام ببرید.

۱۳۷۹. چرا جوامع غربی دچار کاهش رشد جمعیت شدند؟

۱۳۸۰. منظور از سیاست‌های جمعیتی چیست؟

۱۳۸۱. چرا سیاست‌های جمعیتی کشور در سال ۱۳۹۲ تصویب و از آن سال اجرا شدند؟

۱۳۸۲. از اصول کلی سیاست‌های جمعیتی کشور از سال ۱۳۹۲ تاکنون، چهار مورد را نام ببرید.

۱۳۸۳. چهار مورد از دستاوردهای اقتصادی ایران را بنویسید.

۱۳۸۴. اقتصاد امروز با چه معضلاتی دست به گریبان بوده است؟ (۴ مورد)

۱۳۸۵. اگر از سرمایه‌های نفتی به‌درستی استفاده نشود، چه پیامدهایی دارد؟

۱۳۸۶. تأثیر سرمایه‌های نفتی بر اقتصاد را بنویسید.

۱۳۸۷. چرا رفاه حاصل از اقتصاد نفتی پایدار نیست؟

۱۳۸۸. دو مورد از آسیب‌های مبتنی بر اقتصاد نفتی را بنویسید.

۱۳۸۹. چهار مورد از ویژگی‌های هویتی و اقتصادی جوامع غربی را بنویسید.

۱۳۹۰. چرا جوامع غربی، علیه ایران جنگ اقتصادی تمام‌عیاری به راه انداخته‌اند؟

۱۳۹۱. اقتصاد مقاومتی چیست؟

۱۳۹۲. چهار مورد از ویژگی‌های اقتصاد مقاومتی را بنویسید.

۱۳۹۳. الگوی اقتصاد مقاومتی چه دستاوردهایی به همراه می‌آورد؟

۱۳۹۴. وظایف دولت و تولیدکننده در حمایت از تولید ملی چیست؟

۱۳۹۵. حمایت از تولید ملی، جهت تحقق اقتصاد مقاومتی به چه معناست؟ یکی از وظایف دولت یا تولیدکننده را در این زمینه بنویسید.

پُرتکرار (شهریور ۹۹، خرداد ۱۴۰۲)

(دی ۱۴۰۰)

(دی ۹۹)

پُرتکرار (خرداد ۹۸، دی ۹۸)

پُرتکرار (خرداد ۱۴۰۰، خرداد ۱۴۰۱)

(دی ۱۴۰۰)

(خرداد ۱۴۰۰)

(دی ۹۹)

(شهریور ۱۴۰۰)

(خرداد ۹۹)

(شهریور ۹۹)

(دی ۹۷)

(خرداد ۹۸)

(خرداد ۱۴۰۱)

(خرداد ۱۴۰۲)

تألیفی نوبت اول	سؤالات شبیه ساز امتحانی نوبت اول		
تاریخ: / /	مدت امتحان: ۷۵ دقیقه	رشته: ریاضی فیزیک - علوم تجربی	درس: علوم اجتماعی (دوازدهم)

ردیف	سؤالات	نمره												
۱	در عبارت‌های زیر، موارد صحیح و غلط را مشخص کنید. الف) انسان‌ها در انجام کنش‌ها، همیشه به پیامدهای ارادی و غیرارادی آن‌ها توجه می‌کنند. ب) توقف راننده پشت چراغ قرمز در نیمه‌شب و رعایت مقررات، کنش اجتماعی محسوب می‌شود. پ) نمادها و هنجارها، از مصادیق مهم لایه‌های عمیق فرهنگ هستند. ت) حق و باطل، بر اساس گزینش جوامع تغییر خواهد کرد.	۲												
۲	جای خالی را با عبارت مناسب پر کنید. الف) آنچه در پاسخ به پرسش «کیستی» گفته می‌شود، فرد را تشکیل می‌دهد. ب) جامعه، زمینه رشد هویتی را که با آن است، فراهم می‌آورد. پ) برخلاف فعالیت سایر مخلوقات، کنش انسان است. ت) با، کنش فردی ما به یک کنش اجتماعی تبدیل می‌شود. ث)، بخش‌هایی از فرهنگ است که مربوط به یک قوم، قشر، صنف یا گروه است.	۲/۵												
۳	سؤالات چهارگزینه‌ای الف) برای درک محبت دیگران، از کدام گزینه می‌توان استفاده کرد؟ (۱) شناخت حسی (۲) شناخت عقلی (۳) شناخت شهودی (۴) عقل و مشاهده ب) جوامع مختلف با، حقیقت را به خود وارد می‌کنند. (۱) عمل به حق، فرهنگ آرمانی (۲) ایمان به حق، فرهنگ واقعی (۳) عمل به حق، فرهنگ حق (۴) ایمان به حق، فرهنگ آرمانی پ) کدام گزینه در مورد «کنش اجتماعی»، صحیح نیست؟ (۱) نوعی کنش است که با توجه به دیگران انجام می‌شود. (۲) بدون توجه به دیگران، کنش ما اجتماعی نیست. (۳) در این کنش، اراده و آگاهی کنشگر ناظر به دیگران، ویژگی‌ها و اعمال آن‌هاست. (۴) برای انجام کنش اجتماعی، حضور فیزیکی افراد لازم است. ت) با تغییر جامعه و فرهنگ و در پی آن برداشته شدن و، جامعه و فرهنگ جدیدی شکل می‌گیرد. (۱) الزام‌ها، پیامدها (۲) هنجارها، کنش‌ها (۳) ارزش‌ها، الزام‌ها (۴) کنش‌ها، پیامدها	۲												
۴	به سؤالات زیر، پاسخ کوتاه دهید. الف) کدام نوع از پیامدهای کنش، خود به کنشگر نیاز دارند؟ ب) جایگاه فرد در جامعه، تابع چیست؟ پ) از آن به عنوان خردترین یا کوچک‌ترین پدیده اجتماعی یاد می‌کنند؟ ت) آگوست کنت درباره ساخت جامعه و فرهنگ چه نظری دارد؟ ث) چرا تشخیص حق یا باطل بودن فرهنگ با علوم تجربی امکان‌پذیر نیست؟	۲/۵												
۵	هر یک از تعاریف ستون اول، به کدام یک از مفاهیم ستون دوم، اشاره دارد؟ (یک مورد، اضافی است.)	۲												
	<table border="0"> <thead> <tr> <th>تعاریف</th> <th>مفاهیم</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>الف) انجام‌دهنده کنش</td> <td>۱. کنشگر</td> </tr> <tr> <td>ب) آن دسته از پیامدهای کنش که قطعی‌اند.</td> <td>۲. پیامدهای ارادی</td> </tr> <tr> <td>پ) بر اساس عقاید، آرمان‌ها و ارزش‌های جامعه شکل می‌گیرد.</td> <td>۳. پیامدهای غیرارادی</td> </tr> <tr> <td>ت) متناسب با عقاید، آرمان‌ها و ارزش‌ها شکل می‌گیرد.</td> <td>۴. هویت جامعه</td> </tr> <tr> <td></td> <td>۵. هنجارها، نمادها و قواعد جامعه</td> </tr> </tbody> </table>	تعاریف	مفاهیم	الف) انجام‌دهنده کنش	۱. کنشگر	ب) آن دسته از پیامدهای کنش که قطعی‌اند.	۲. پیامدهای ارادی	پ) بر اساس عقاید، آرمان‌ها و ارزش‌های جامعه شکل می‌گیرد.	۳. پیامدهای غیرارادی	ت) متناسب با عقاید، آرمان‌ها و ارزش‌ها شکل می‌گیرد.	۴. هویت جامعه		۵. هنجارها، نمادها و قواعد جامعه	
تعاریف	مفاهیم													
الف) انجام‌دهنده کنش	۱. کنشگر													
ب) آن دسته از پیامدهای کنش که قطعی‌اند.	۲. پیامدهای ارادی													
پ) بر اساس عقاید، آرمان‌ها و ارزش‌های جامعه شکل می‌گیرد.	۳. پیامدهای غیرارادی													
ت) متناسب با عقاید، آرمان‌ها و ارزش‌ها شکل می‌گیرد.	۴. هویت جامعه													
	۵. هنجارها، نمادها و قواعد جامعه													

تألیفی نوبت دوم

سؤالات شبیه‌ساز امتحانی نوبت دوم

تاریخ: / /

مدت امتحان: ۸۰ دقیقه

رشته: ریاضی فیزیک -
علوم تجربی

درس: علوم اجتماعی
(دوازدهم)

ردیف	سؤالات	نمره
۱	در عبارت‌های زیر، موارد صحیح و غلط را مشخص کنید. الف) کنش، ویژگی‌هایی دارد که آن را از فعالیت سایر مخلوقات متمایز می‌کند. ب) اسلام هویت افراد را با تقوا، عدالت و علم ارزیابی می‌کند. پ) تحول جامعه نبوی به جامعه اموی از نمونه‌های تحول فرهنگی منفی است. ت) از نظر مستشرقان، هویت فرهنگی جوامع اسلامی، دنیوی نیست؛ بلکه توحیدی یا اساطیری است.	۲
۲	جای خالی را با عبارت مناسب پر کنید. الف) واقعیت‌های هر جامعه را می‌توان بر اساس آن ارزیابی کرد. ب) در جامعه سرمایه‌داری، هویت اجتماعی افراد بیشتر به آن‌ها وابسته است. پ) مجموعه فعالیت‌هایی است که برای پذیرش فرهنگ جامعه و انطباق افراد با انتظارات جامعه انجام می‌گیرند. ت) خودباختگی جوامع غیرغربی در برابر جهان غرب را می‌نامند. ث) الگویی از اقتصاد پیشرفته، مستقل و مستحکم است.	۲/۵
۳	سؤالات چهارگزینه‌ای الف) کدام گزینه در مورد «پدیده اجتماعی»، صحیح نیست؟ (۱) به کنش اجتماعی و پیامدهای آن گویند. (۲) فرصت‌ها و محدودیت‌هایی را برای کنش‌ها و زندگی انسان‌ها ایجاد می‌کنند. (۳) پدیده‌های اجتماعی معنا دارند؛ چون آن‌ها را انسان‌ها در ارتباط با یکدیگر به وجود می‌آورند. (۴) برخلاف پدیده‌های طبیعی، محسوس هستند. ب) جهان اجتماعی مانع شکوفایی برخی اخلاقیات می‌شود، این امر بیانگر تأثیر بعد بر بعد است. (۱) جسمانی، نفسانی (۲) نفسانی، اجتماعی (۳) اجتماعی، نفسانی (۴) نفسانی، جسمانی پ) کدام گزینه، ترتیب مراحل مختلف تحولات هویتی را به درستی نشان می‌دهد؟ (۱) تعارض فرهنگی، تزلزل فرهنگی، تحول فرهنگی، بحران هویتی (۲) تعارض فرهنگی، تحول فرهنگی، بحران هویتی، تزلزل فرهنگی (۳) تعارض فرهنگی، تزلزل فرهنگی، بحران هویتی، تحول فرهنگی (۴) تعارض فرهنگی، بحران هویتی، تزلزل فرهنگی، تحول فرهنگی ت)، عقاید، ارزش‌ها و اصول حاکم بر نظام سیاسی را تأمین می‌کند. (۱) نظام فرهنگی (۲) نظام آموزشی (۳) نظام اقتصادی (۴) نظام هویتی	۲
۴	به سؤالات زیر، پاسخ کوتاه دهید. الف) شعر «هر ذره که هست، اگر غباری است / در پرده مملکت به کاری است»، چه مفهومی دارد؟ ب) عقاید، ارزش‌ها و هنجارها از چه طریق به افراد منتقل می‌شوند؟ پ) خرده‌فرهنگ موافق چیست؟ ت) متفکران ایرانی در دهه سی شمسی به بعد با چه هدفی کتبی نظیر «غرب‌زدگی» را تدوین کردند؟ ث) اقتدار چیست؟	۲/۵

سؤالات امتحانی نوبت دوم		خرداد ۱۴۰۲
درس: علوم اجتماعی (دوازدهم)	رشته: ریاضی فیزیک - علوم تجربی	مدت امتحان: ۸۰ دقیقه
تاریخ: ۱۴۰۲ / ۰۳ / ۲۵		

ردیف	سؤالات	نمره
۱	<p>در عبارات زیر، موارد صحیح و غلط را مشخص کنید.</p> <p>الف) کنش انسان همانند سایر مخلوقات معنادار است.</p> <p>ب) لایه‌های عمیق بیشتر در معرض تغییر قرار می‌گیرند و تأثیرات همه‌جانبه و فراگیر دارند.</p> <p>ج) تمامی پدیده‌های انسانی و اجتماعی از بعد معنایی و ذهنی برخوردارند؛ ولی تمامی پدیده‌های انسانی و اجتماعی بعد محسوس و عینی ندارند.</p> <p>د) فرزند کارمندی که مدیر شده، تحرک اجتماعی درون‌نسلی صعودی پیدا کرده است.</p> <p>ه) هویت اجتماعی افراد محصول عضویت گروهی آن‌هاست.</p> <p>و) یکی از مهم‌ترین بحث‌ها درباره هر انقلاب، دستاوردها و پیامدهای آن است.</p>	۳
۲	<p>جاهای خالی را با عبارات مناسب پر کنید.</p> <p>الف) برای شناخت عمیق‌تر، لازم است کمی بیشتر به واژه «دیگران» دقت کنید.</p> <p>ب) جوامع مختلف را می‌توان بر اساس آرمان‌ها و ارزش‌های آن‌ها و نیز که به دنبال می‌آورند، ارزیابی کرد.</p> <p>ج) کسب هویت‌های اجتماعی جدید با تغییراتی در افراد همراه است.</p> <p>د) علت بیرونی تحولات فرهنگی، روبه‌رو شدن و جوامع با یکدیگر است.</p> <p>ه) متفکران ایرانی در نقد رویکرد و هویت‌های کاذبی که از این طریق ساخته شده بود، کتاب‌هایی تدوین کردند.</p> <p>و) غرب، هویت خود را بر اساس اقتصاد شکل می‌دهد و عامل اصلی هویت‌یابی افراد و جوامع غربی است.</p>	۳
۳	<p>سؤالات چهارگزینه‌ای</p> <p>الف) کدام یک از گزینه‌های زیر، <u>نادرست</u> است؟</p> <p>۱) حقایق ثابت‌اند؛ ولی از جهت وارد شدن به فرهنگ آرماتی و واقعی، تغییرپذیرند.</p> <p>۲) جوامع می‌توانند بر مدار حق یا باطل بچرخند.</p> <p>۳) فرهنگ آرماتی و واقعی هر جامعه تغییر می‌کند.</p> <p>۴) حق و باطل بودن پدیده‌های اجتماعی به تمایلات افراد وابسته است.</p> <p>ب) کدام گزینه، تأثیر ابعاد هویتی را در عبارت «تعهد و مسئولیت‌پذیری، موجب تحکیم بنیان خانواده می‌شود.» به‌درستی نشان می‌دهد؟</p> <p>۱) نفسانی بر اجتماعی (۲) اجتماعی بر نفسانی (۳) جسمانی بر نفسانی (۴) نفسانی بر طبیعی</p> <p>ج) جامعه خودباخته‌ای که در مواجهه با جامعه دیگر، هویت فرهنگی خود را از یاد می‌برد، گرفتار شده است.</p> <p>۱) از خودبیگانگی (۲) از خودبیگانگی تاریخی</p> <p>۳) از خودبیگانگی فطری (۴) از خودبیگانگی فرهنگی</p> <p>د) «مواجهه جهان اسلام با فرهنگ جدید غرب»، در کدام گزینه به‌درستی بیان شده است؟</p> <p>۱) فرهنگ غرب را دفع کرد. (۲) تجربه جدیدی که به پایان خود نرسیده است.</p> <p>۳) فرهنگ غرب را جذب و هضم کرد. (۴) تجربه‌ای که به پایان خود رسیده است.</p>	۳
۴	<p>به سؤالات زیر، پاسخ کوتاه دهید.</p> <p>الف) یکی از پیامدهای غیرارادی «رعایت حیا» را نام ببرید.</p> <p>ب) دانش‌آموزی به‌تنهایی تکلیف مدرسه را انجام می‌دهد؛ آیا کنش او اجتماعی است؟ چرا؟</p> <p>ج) دو مورد از ویژگی‌های اخلاقی سازگار با آرمان‌ها و ارزش‌های دنیوی فرهنگ متجدد غرب را بنویسید.</p> <p>د) جوامع مختلف بر چه اساسی برخی تحرکات هویتی را تشویق و برخی را منع می‌کنند؟</p> <p>ه) از نظر قرآن کریم، انسان چه هنگامی می‌تواند حقیقت خود و جهان را بشناسد؟</p> <p>و) تأثیر انقلاب اسلامی ایران بر نظریه‌پردازان غربی را بنویسید.</p> <p>ز) جمله «پیامبر اسلام (ص)، روز محشر به کثرت پیروان خود مباحثات می‌کند.» به اهمیت چه موضوعی اشاره دارد؟</p>	۳/۵

پاسخ سؤالات درس اول

۳۱. گزینه ۲ طبق متن درس، گزینه‌های «۱»، «۳» و «۴» جزء ویژگی‌های کنش انسانی‌اند.

۳۲. گزینه ۴ زمانی که از عملکرد یک دستگاه آگاه نیستیم، نمی‌توانیم با آن کار کنیم؛ بنابراین، وابسته به آگاهی آدمی است. / انتخاب راه مناسب بر سر دوراهی‌های زندگی، وابسته به اراده و خواست انسان است؛ یعنی تا اراده و خواست انسان نباشد، کنش انجام نمی‌شود.

۳۳. گزینه ۴ درس خواندن، در این‌جا برای رسیدن به هدف خاصی؛ یعنی دستیابی به شغل و درآمد است؛ پس نشان از هدف‌دار بودن کنش دارد.

۳۴. گزینه ۱ عوض شدن هوای کلاس بعد از باز شدن پنجره، نتیجه طبیعی کنش ما است؛ لذا پیامد غیرارادی کنش محسوب می‌شود.

۳۵. گزینه ۱

• بررسی موارد نادرست:

پ انسان‌ها معمولاً کنش‌های خود را با توجه به پیامدهای ارادی و غیرارادی آن‌ها انجام می‌دهند. / ت پیامدهای غیرارادی کنش قطعی‌اند و لازم نیست کنشگری آن‌ها را انجام دهد.

۳۶. گزینه ۲ سایر گزینه‌ها، مربوط به پیامدهای ارادی کنش هستند.

۳۷. یعنی تمام مخلوقات در جهان کاری انجام می‌دهند.

۳۸. کنش؛ فعالیتی است که انسان انجام می‌دهد.

کنشگر؛ انجام‌دهنده کنش (فعالیت انسانی) را کنشگر می‌نامند.

۳۹. ارادی بودن

۴۰. زیرا انسان فعالیت‌های خود را با قصد و هدف خاصی انجام می‌دهد.

۴۱. پیامدهای ارادی

۴۲. پیامدهای ارادی کنش

۴۳. پیامدهای غیرارادی

۴۴. پیامدهای غیرارادی

۴۵. پیامدهای غیرارادی

۴۶. ارادی بودن

۴۷. هدف‌دار بودن

۴۸. برخی کنش‌ها نتایجشان نامطلوب است؛ به همین دلیل انسان‌ها به سراغ آن نمی‌روند.

۴۹. رضایت درونی، احساس آرامش، در امان ماندن از برخی آسیب‌های اجتماعی و...

۵۰. الف ← ۴ / ب ← ۵ / پ ← ۲ / ت ← ۳

۵۱. با آگاهی انجام می‌شود و فرد می‌داند که چه کاری را انجام می‌دهد.

۲ بر اساس خواست، اراده، میل و با تصمیم خود فرد انجام می‌شود.

۳ برای رسیدن به مقصد و هدفی، آن را انجام می‌دهد. ۴ فعالیت‌های انسان (کنش)

دارای معنا و مفهوم است؛ پس می‌توان بیان کرد کنش انسان آگاهانه، ارادی، هدف‌دار و معنادار است. همچنین هر کنش انسانی ممکن است در موقعیت‌های

زمانی و مکانی متفاوت، معانی متفاوتی داشته باشد.

۵۲. بله؛ تا آگاهی نباشد، کنش انسانی صورت نمی‌گیرد. کنش‌هایی که ناشی

از آگاهی نیستند، جزء کنش‌های انسانی به حساب نمی‌آیند؛ مثلاً زمانی که

ناخودآگاه دستمان به بخاری داغ برخورد می‌کند، غیرارادی صدایی سر می‌دهیم.

در این حالت، این صدا، بازتابی غیرارادی از آن اتفاق است. یا فردی که از واژگان

و دستور یک زبان آگاهی ندارد، نمی‌تواند با آن زبان سخن بگوید.

۵۳. انسان‌ها با توجه به معنای کنش خود، آن را انجام می‌دهند؛ مثلاً وقتی که

دانش‌آموزی در کلاس، دست خود را بالا می‌آورد، معنای کار او اجازه خواستن از معلم

است. معلم در صورتی می‌تواند به او پاسخ مناسب بدهد که معنای کنش او را بفهمد.

۵۴. بله؛ هر کنش انسانی در زمان و مکان متفاوت، معانی متفاوتی هم دارد و

گاهی کنش، یکسان است؛ ولی اطرافیان بسته به شرایط، معانی متفاوتی از آن

برداشت می‌کنند؛ مثلاً بوق زدن با ماشین می‌تواند به معنی سلام، تشکر، هشدار،

ابراز شادی و... باشد.

۱. صحیح کنش، ویژگی‌هایی دارد که انسان و فعالیت‌هایش را از سایر مخلوقات متمایز می‌کند.

۲. قلم انسان فعالیت‌های خود را با قصد و هدف خاصی انجام می‌دهد؛ اگرچه ممکن است همیشه به آن هدف نرسد.

۳. قلم با توجه به ویژگی‌های کنش، کنش انسان - برخلاف سایر مخلوقات - معنادار است.

۴. قلم انتخاب راه مناسب در دوراهی‌های زندگی بیانگر ارادی بودن کنش است.

۵. قلم فردی که از خطر می‌گریزد، با اراده خود این کنش را انجام می‌دهد؛ او می‌توانست در محل خطر بماند، با خطر روبه‌رو شود یا...

۶. قلم اعمالی نظیر تنفس، گردش خون، ضربان قلب، بسته شدن چشم به هنگام خطر یا ترس، کنش محسوب نمی‌شوند؛ زیرا یک یا چند ویژگی اصلی کنش انسانی را دارا نیستند؛ مثلاً در این‌جا ارادی بودن این کار زیر سؤال می‌رود.

۷. صحیح پرسش «چرا چنین کاری کردی؟» را می‌توان از هر کنشگری پرسید؛ زیرا انسان فعالیت‌های خود را با قصد و هدف خاصی انجام می‌دهد که این امر بیانگر هدف‌دار بودن کنش است.

۸. صحیح برخی از پیامدهای کنش به اراده انسان‌ها؛ یعنی خود کنشگر یا افراد دیگر، وابسته‌اند؛ به همین سبب به آن‌ها «پیامدهای ارادی» می‌گویند. این دسته از پیامدها خودشان کنش هستند و باید کنشگری آن‌ها را انجام دهد.

۹. قلم پیامدهای غیرارادی کنش، قطعی هستند؛ یعنی حتماً انجام می‌شوند؛ ولی پیامدهای ارادی کنش احتمالی‌اند؛ یعنی ممکن است انجام شوند یا نشوند.

۱۰. قلم پیامدهای ارادی کنش خودشان کنش به حساب می‌آیند. باید دانست مهم‌ترین ویژگی این دسته از کنش‌ها، ارادی بودن آن‌ها است.

۱۱. قلم این دسته از پیامدها، کنش نیستند که لازم باشد کنشگری آن‌ها را انجام دهد.

۱۲. قلم پیامدهای غیرارادی کنش، قطعی هستند؛ یعنی حتماً انجام می‌شوند.

۱۳. صحیح پیامدهای غیرارادی کنش قطعی هستند؛ یعنی حتماً انجام می‌شوند؛ ولی پیامدهای ارادی کنش احتمالی‌اند؛ یعنی ممکن است انجام شوند یا نشوند.

۱۴. قلم معمولاً انسان‌ها کنش‌های خود را با توجه به پیامدهای ارادی و غیرارادی آن‌ها انجام می‌دهند.

۱۵. صحیح

۱۶. قلم از پیامدهای ارادی سیگار کشیدن است.

۱۷. قلم کنش انسان بر خلاف فعالیت سایر مخلوقات معنادار است.

۱۸. کنشگر

۱۹. الف هدف‌دار / ب ارادی / پ معنادار / ت آگاهانه

۲۰. معنادار، معنای کنش

۲۱. ارادی‌اند

۲۲. پیامدهای ارادی، پیامدهای غیرارادی

۲۳. کنش، کنشگری

۲۴. نتیجه طبیعی

۲۵. قطعی، احتمالی

۲۶. الف غیرارادی / ب ارادی / پ ارادی / ت غیرارادی

۲۷. پیامدهای ارادی و غیرارادی

۲۸. گزینه ۴ گزینه‌های «۱»، «۲» و «۳» همه، یک یا چند ویژگی از ویژگی‌های

کنش را ندارند؛ مثلاً ارادی نیستند.

۲۹. گزینه ۳ در گزینه «۱» ضربان قلب، در گزینه «۲» تنفس و در گزینه «۴»

گردش خون ارادی نیستند؛ بنابراین کنش نیستند.

۳۰. گزینه ۱ غریزی بودن از ویژگی‌های کنش انسانی نیست.

۸۸۸ مثال: اگر فرهنگ یک جامعه توان پاسخگویی به نیازهای جسمی یا فطری انسان‌ها را نداشته باشد، آن جامعه نشاط زندگی را از دست می‌دهد و گرفتار یأس و ناامیدی می‌شود.

واکنش جامعه: به این صورت است که این کاستی‌ها و بن‌بست‌ها، متفکران و مصلحان اجتماعی را به بازاندیشی در فرهنگ جامعه فرامی‌خواند و زمینه را برای تحولات فرهنگی فراهم می‌کند.

پاسخ سؤالات درس هشتم

۹۰۱. **فصلت افراد معمولاً خود را با ویژگی‌هایی مانند سن، شغل، ثروت، قدرت، تبار خانوادگی، مهارت‌ها، هلاقی، هنرها، دانش، خلق، ایمان و اعتقاد می‌شناسند و به دیگران معرفی می‌کنند.**

۹۰۲. **صحیح**

۹۰۳. **صحیح** پیش از اسلام، اقوام مختلف ایرانی با آن که هویت‌های قومی متفاوتی داشتند، در عقاید و ارزش‌های زرتشتی که با باورهای اساطیری درآمیخته بود، مشترک بودند و بر این اساس، هویت فرهنگی واحدی پیدا کردند.

۹۰۴. **فصلت ایرانیان پس از اسلام توانسته بودند به تفسیر توحیدی دست یابند.**

۹۰۵. **صحیح** زبان دوم جهان اسلام: یعنی همان فارسی دری است.

۹۰۶. **صحیح** در مناطق مختلف جهان اسلام، از هندوستان و تبت تا آسیای صغیر و شبه‌جزیره بالکان، گسترش یافت.

۹۰۷. **صحیح** فردوسی، مولوی، سعدی، حافظ و دیگر حکیمان و شاعران ایرانی خدمات بی‌نظیری انجام دادند که موجب گسترش زبان فارسی در جهان اسلام شد.

۹۰۸. **فصلت** مسلمانان در سده‌های مختلف یا مانند آنچه در جنگ‌های صلیبی گذشت، مهاجمان را دفع کردند و یا مانند آنچه در **حمله مغول** رخ داد، مهاجمان را درون فرهنگ خود جذب و سپس هضم کردند.

۹۰۹. **فصلت** در نخستین رویارویی‌ها، **قدرت سیاسی و نظامی** جوامع غربی، جوامع اسلامی را به خودباختگی فرهنگی دچار ساخت.

۹۱۰. **فصلت** در دیدگاه مستشرقان، هویت فرهنگی جوامع اسلامی، توحیدی یا **اساطیری نیست؛ بلکه دنیوی است.**

۹۱۱. **فصلت** در دیدگاه مستشرقان، هویت فرهنگی جوامع اسلامی، **توحیدی یا اساطیری نیست؛ بلکه دنیوی است** و در قالب عناوین قوم‌گرایانه و ناسیونالیستی به ابعاد تاریخی و جغرافیایی محدود می‌شود.

۹۱۲. **فصلت** در دیدگاه **مستشرقان**، هویت فرهنگی جوامع اسلامی، به ابعاد تاریخی و جغرافیایی محدود می‌شود.

۹۱۳. **صحیح**

۹۱۴. **صحیح**

۹۱۵. **صحیح**

۹۱۶. **صحیح**

۹۱۷. **صحیح**

۹۱۸. **فصلت** از دیدگاه اول به سه دسته کوتاه‌مدت، میان‌مدت و بلندمدت تقسیم می‌شود. (با پیامدهای اقتصادی، سیاسی، اجتماعی و فرهنگی)

۹۱۹. **صحیح**

۹۲۰. **صحیح**

۹۲۱. **فصلت** تصویب لائسیسم مربوط به **انقلاب فرانسه** است.

۹۲۲. **صحیح**

۹۲۳. **فصلت** بازگشت ایران به اسلام، صرفاً بازگشت به هویت تاریخی جغرافیایی نبود؛ بلکه بازگشت **هویت توحیدی و معنوی خویش** بود.

۹۲۴. **صحیح** جامعه ایران به رهبری امام خمینی (قدس سره) و با تکیه بر آموزه‌های قرآن و اهل بیت به هویت اسلامی خود بازگشت.

۹۲۵. **صحیح**

۹۲۶. **صحیح** جامعه ایران با بازگشت به هویت اسلامی خود که هویتی مستقل، فعال و اثر گذار است، به قلب تپنده بیداری اسلامی تبدیل شد.

۹۲۷. **صحیح**

۸۸۹. **۱** گاهی روابط در محدوده نمادها، هنجارها و سبک‌های زندگی است.

۲ گاهی در سطح عقاید و ارزش‌های اجتماعی است.

۳ گاهی ارتباط میان جوامع، زمینه گسترش و پیشرفت یک جامعه را فراهم می‌آورد.

۴ گاهی ارتباط بین جوامع به تحولات فرهنگی منجر می‌شود.

۸۹۰. اگر یک جامعه با حفظ عقاید و ارزش‌های خود با جوامع دیگر ارتباط برقرار کند و در محدوده هنجارها و سبک‌های زندگی، عناصری را از جوامع دیگر بگیرد و در صورت لزوم، تغییرات لازم را در آن‌ها پدید آورد، زمینه گسترش و پیشرفت خود را فراهم می‌آورد.

۸۹۱. **۱** با حفظ هویت فرهنگی خود به تعامل با آن‌ها پرداختند.

۲ عناصر سازگار با هویت فرهنگی خود را از آن‌ها گرفتند.

۳ در موارد مورد نیاز به بازسازی آن عناصر فرهنگی پرداختند.

۸۹۲. **۱** به دلیل اهمیت عقل و عقلانیت در اسلام، عناصر عقلی فرهنگ آن‌ها مانند فلسفه، طب، نجوم و ریاضیات را اخذ کردند.

۲ به تناسب فرهنگ توحیدی خود، در این دانش‌ها دخل و تصرف نمودند.

۳ عناصر مشترکانه این دو فرهنگ را نپذیرفتند.

۸۹۳. اگر اعضای یک جامعه، مبهوت و مقهور جامعه دیگر شوند و در نتیجه، حالت فعال و خلاق خود را در گزینش عناصر فرهنگی آن جامعه از دست بدهند، جامعه آن‌ها دچار «خودباختگی فرهنگی» می‌شود.

۸۹۴. **۱** عناصر فرهنگی جامعه دیگر را بدون تحقیق و گزینش می‌پذیرد.

۲ به روش تقلیدی عمل می‌کند و ارتباطش را با تاریخ و فرهنگ خود از دست می‌دهد.

۳ نمی‌تواند فرهنگ خود را تداوم ببخشد یا گسترش دهد.

۴ قادر نیست به جامعه دیگری که شیفته و مبهوت آن شده است، ملحق شود. (از این جا رانده و از آن جا مانده می‌شود.)

۸۹۵. بسیاری از جوامع غیرغربی، مبهوت و مرعوب قدرت اقتصادی و سیاسی غرب شدند و به همین سبب، دچار «خودباختگی فرهنگی» شدند.

۸۹۶. مجموعه بینش‌ها و گرایش‌هایی چون حقیقت‌جویی، فضیلت‌خواهی، زیبایی‌دوستی، خلاقیت، عشق و پرستش در آفرینش انسان است که او را از سایر موجودات متمایز می‌کند.

۸۹۷. خیر: خداوند انسان را بر فطرت خویش آفریده است. فطرت آدمی و شکوفایی آن، شدت و ضعف می‌پذیرد و امکان انحراف از آن نیز وجود دارد؛ ولی به‌طور کامل سرکوب و نابود نمی‌شود.

۸۹۸. **فرهنگی که از عقاید و ارزش‌های حق برخوردار نیست:**

۱ مانع آن می‌شود که انسان‌ها به شناخت صحیح از عالم و آدم برسند.

۲ در این فرهنگ، انسان‌ها از حقیقت خود و هستی دور می‌مانند.

۳ تصویری که این فرهنگ‌ها از انسان ارائه می‌دهند، نه خود حقیقت؛ بلکه سرایی از حقیقت است.

۴ آدمی در چنین جامعه‌ای حتی اگر از رفاه مادی برخوردار باشد، به آرامش نمی‌رسد؛ بلکه به اضطراب و تشویش گرفتار می‌شود.

۵ آدمی در چنین فرهنگی در نهایت، سر به عصیان و طغیان برمی‌دارد.

فرهنگی که از عقاید و ارزش‌های حق برخوردار است:

۱ فقط جامعه‌ای که از فرهنگ حق برخوردار است، درهای آسمان و زمین را به روی انسان می‌گشاید و او را با حقیقت خود و جهان آشنا می‌کند.

۲ از نظر قرآن کریم، انسان هنگامی می‌تواند حقیقت خود و جهان را بشناسد که به انسان و جهان نگاهی توحیدی داشته باشد و مردم در جامعه‌ای که فرهنگ توحیدی دارد (فرهنگش از عقاید و ارزش‌های حق برخوردار است) به این مهم می‌رسند.

۸۹۹. **فرهنگ توحیدی:** درهای آسمان و زمین را به روی انسان می‌گشاید و انسان را با حقیقت خود و جهان هستی آشنا می‌کند.